

Succulenta

72^e

Jaargang

Nr. 5
Oktober 1993

Tijdschrift van de Nederlands-Belgische vereniging
van liefhebbers van cactussen en andere vetplanten

Status quo

Colofon

Succulenta:
is het tijdschrift van de
Nederlands-Belgische
vereniging van liefhebbers
van cactussen en andere
vetplanten

Auteursrecht:
Gehele of gedeeltelijke
overname van artikelen is
alleen toegestaan na
verkregen schriftelijke
toestemming van auteur/
illustrator, alsmede onder
duidelijke bronvermelding.

Redactieadres:
G. van Roggenweg 5B
3531 AA Utrecht

Redactie:
A. van Uijen
J.J. de Morree
B. Groen

Redactieraad:
A.B. Pullen
B. Zonneveld

Zetwerk en druk:
Drukkerij van Spijk
Venlo

Op het perron van station Voorburg sta ik om 18.30 te wachten op de trein naar Utrecht voor de redactievergadering. Mijn blik rust op het kleine wachtlokaal. Er zitten twee personen een spelletje patience te spelen op de bankruimte tussen hen in. Het gaat geduldig toe. Voor ik gelegenheid krijg om me in hun spel te verdiepen, komt de trein het station binnenrijden. Ik stap in en om de tijd te verdrijven heb ik een boek van meer dan 600 pagina's bij me.

De redactievergadering bevat de gebruikelijke onderdelen. Onder het genot van een echt goed glas wijn (niet op kosten van de lezers overigens) worden de agendapunten doorgenomen. Een belangrijk nieuw gegeven duikt op wanneer Joop van Alten met het voorstel komt om binnen afzienbare tijd de teksten voor de drukker zelf te verwerken met behulp van DTP (Desk Top Publishing). Dat zal de nodige aanpassingen vergen, maar dan heeft de redactie de lay-out volledig in de hand zonder met prittstift en schaar in de weer te zijn voor het opmaken van het blad. Als ik om ongeveer half twaalf op station Voorburg weer uit de trein stap, zitten de twee patientspelers nog steeds over hun spel gebogen in de wachtkamer. Sommige dingen veranderen niet.

Jan Jaap de Morree

OP ZOEK NAAR PARODIA CHRYSACANTHION

Frank Vandenbroeck

Het noorden van Argentinië heeft een boeiende cactusvegetatie met talrijke soorten. Om nou net die ene speciale soort te vinden, moet de reiziger vaak wel een goede neus voor de juiste plekjes hebben.

Tijdens een zwerftocht door Jujuy, de noordelijkste provincie van Argentinië, zakken we via de uitgestrekte zoutmeren van Salinas Grandes uit de Altiplano oostelijk af naar de Quebrada de Humahuaca. Voor we aan de lange afdaling kunnen beginnen, moeten we een pas over van rond de 4000 m. In de pasengte vinden we prachtige hellingen die zijn begroeid met indrukwekkende kussens *Cumulopuntia pentlandii* (SD) Ritter en de grote, opvallende bedoornde bolvormen van *Soehrensia bruchii* (Br.& R.) Backbg. Een merkwaardig rood lelietje groeit samen met deze planten. Er waait een sterke, ijzige wind, zodat we het er slechts korte tijd uithouden. Via veel haarspeldbochten en indrukwekkende vergezichten dalen we af. Het wisselend wolkenspel tussen de bergen is prachtig. Een tijd lang rijden we door dichte mist. Tijdens het afdalen merken we dat het plaatsje Puramarca en de Quebrada de Humahuaca onder een dicht wolkendek liggen. De eerste 'antigales' duiken nu op: de imposante

Parodia chrysacanthion
als cultuurplant

typische zuilcactussen van de Noordargentinse rivierdalen, ofwel *Trichocereus atacamensis* var. *pasacana* (Web.)Ritt. Vele vertonen hun grote witte bloemen.

Daar we vermoeid zijn van de lange tocht over de hoogvlakte, zoeken we betrekkelijk vroeg een onderkomen in een hotelletje in Tilcara, een van de grotere plaatsen in de Quebrada de Humahuaca. De volgende dag zullen we vanhier zuidwaarts trekken tot het dorpje Volcán, waar we een voettocht willen maken.

's Avonds eten we 'locro' (een Argentijns vleesgerecht) en proeven de 'dulces regionales'. De volgende dag krijgen we bij het ontbijt door de vriendelijke hoteleigenaar weer een heerlijke portie dulces aangeboden. De dag begint dus goed. Maar... de auto wil niet starten. De accu blijkt droog te staan en moet opnieuw worden opgeladen. Dit blijkt geen probleem te zijn, maar betekent wel een tijdverlies van een paar uur. In afwachting lopen we langs een berghelling en bekijken nogmaals de cactusvegetatie van het gebied: de overtalrijke *Trichocereus atacamensis pasacana*, *Parodia tilcarensis* (Werd. & Backbg.)Backbg. en de grote, zwaar bedoornde bolvormen van *Gymnocalycium saglione* (Cels.)Br. & R. en *Lobivia ferox* Br. & R. Terug bij de 'mecanico' worden we

vriendelijk ontvangen. Als aandenken krijgen we een stukje glimmend looderts. Eindelijk kunnen we verder.

Het hoofddoel in Volcán is het vinden van *Parodia chrysacanthion* (K.Sch.)Backbg. Deze parodiasoort is een reeds lang bekende plant. Hij werd reeds in 1898 door Schumann als *Echinocactus chrysacanthion* beschreven. Ik heb deze fijn goudgeel bedoornde parodia jarenlang in cultuur gehad en de planten verrasten me steeds als zeer vroege voorjaarsbloeiers. Volgens de literatuur zouden de planten oostelijk van Volcán voorkomen, waarbij dan nog de uitspraak van Ritter wordt vermeld dat deze soort „nicht immer leicht auf zu spüren ist". Een stuk gemakkelijker is *Parodia schuetziana* Jajó te vinden, die in grote aantallen op de lagere hellingen rond het stadje groeit. Reeds zes jaar eerder, in augustus 1985, vonden we deze planten hier, die toen massa's zaadbessen droegen. Daar *Parodia chrysacanthion* aan de oostzijde van de Quebrada de Humahuaca blijkt te groeien, worden we al onmiddellijk met een eerste probleem geconfronteerd: we moeten de Rio Grande oversteken. Van een brug is geen spoor te bekennen. Bij navraag blijkt dat de rivier, mits met enige voorzichtigheid, doorwaadbaar is. Dit lijkt ons ech-

Parodia chrysacanthion in habitat
Foto's van de schrijver

ter riskant: door de recente regens is er een sterke stroming en voert het water veel slib mee, zodat het ondoorzichtig is. Besluiteloos lopen we een eind langs de rivierbedding. Een walgelijke stank komt ons tegemoet. We stuiten op de gemeentelijke vuilnisbelt van Volcán. Zoals overal ter wereld worden ook hier rivierbeddingen als stortplaats gebruikt. Doch vlak bij de belt - o wonder - bemerken we een aftands houten voetgangersbruggetje over de rivier! Na enige voorbereidingen op de tocht steken we vol hoop de rivier over. We lopen nu naar de voet van de bergen door weilanden omzoomd door grillige knotwilgen, waar we een koppel ezels met een schattig veulen en enkele loslopende varkens tegenkomen. Gelukkige dieren in vergelijking met hun soortgenoten in de bioindustrie! Via een herderspad beginnen we de beklimming. De helling is grazig en vertoont aanvankelijk geen cactusvegetatie. In feite is het een beetje zoeken naar een naald in een hooiberg: *Parodia chrysacanthion* zou evengoed in een oostelijke zijvallei van de Rio Grande kunnen voorkomen als op de eigenlijke berghellingen. Over de typische habitat van de soort zegt de literatuur niets! De klim is steil en dra zijn we aan een eerste rustpauze toe. Tot onze verrassing vinden we hier de witbehaarde *Austrocylindropuntia vestita* (SD) Backbg. samen met enkele lobivia's met dicht kamvormig aanliggende bedoorning. De lobivia's dragen grote roze bloemknoppen, die echter vanwege het betrokken weer niet open staan. Waarschijnlijk betreft het hier vormen van *Lobivia densispina* Werd. Iets hoger vinden we de kleine *Austrocylindropuntia verschaffeltii* (Cels.) Backbg. met helrode bloemen en een lobivia met uitgesproken scherpe ribben en ook alweer gesloten bloemknoppen, waarschijnlijk een vorm van *Lobivia jajoiana* Backbg. *Austrocylindropuntia verschaffeltii* is merkwaardig, omdat deze plant aan de top

van de leden broedknoppen vormt, die gemakkelijk afvallen en voor de vegetatieve vermeerdering zorgen. Toch blijven deze planten zeldzame verschijningen en, als ze ergens voorkomen, treden ze nooit massaal op. Nog hogerop, tijdens de lunchpauze, vinden we andermaal talrijke exemplaren van de kleine *Lobivia densispina*. De plantelichamen zijn volledig door fijne aanliggende doorns bedekt.

We beginnen nu te begrijpen dat de aard van het terrein snel zal moeten veranderen als we *Parodia chrysacanthion* willen vinden. Het is onderhand duidelijk dat hij niet voorkomt op de grazig-rotsige berghellingen. Op een moment dat naarmate we hoger stijgen de moed dieper zakt, bekijk ik door de veldkijker een nieuw landschapselement: enige hoger gelegen rotskloven. De rotswanden zijn begroeid met graspollen, korstmossen en groepen tillandsia's. Tussen deze weelderige begroeiing meen ik

Austrocylindropuntia verschaffeltii. Naast de bloemen zijn broedknoppen zichtbaar

- en mijn hart begint sneller te kloppen - goudgele koppen te bespeuren. Buiten adem komen we bij de rotskloven aan: de parodia's staan erg mooi tegen de rotswanden, weg van de zon, op de westwand en vaak in en onder graspollen. Een schitterende vondst!

De habitat van deze planten is merkwaardig. Ze groeien uitsluitend op de steile westelijk gerichte rotswanden van deze nauwe, hooggelegen (± 2500 m) kloven, die een eigen, enigszins vochtig microklimaat bezitten. Ik heb geen enkele plant horizontaal zien groeien, maar eerder omgekeerd met de kop omlaag, soms in groepen bij elkaar, in spleten van rotsen die vaak mooie kleurshakeringen vertonen door de verschillende korstmossen. De planten blijven plat bolvormig.

Gelukkig met deze vondst genieten we van de omgeving en van het majestueuze uitzicht over de Quebrada Humahuaca. De rivier slingert zich eindeloos door de vallei, die zich verliest in het mistige blauw van de einder. Waarschijnlijk is er regen op komst. Hoger klimmend verdwijnen de rotskloven en daarmee ook de parodia's. Op enkele rotsplaten op grazige hellingen vinden we nu talrijke minuscule bolcactusjes, waarschijnlijk *Lobivia euanthema* Backbg. De plantjes staan vol met rode bloemknoppen. We vinden ze samen met nog een andere soort met een meer aanliggende bedooring die we evenwel niet kunnen identificeren.

Door het tijdverlies met de auto in Tilcara komen we minder hoog dan we hadden gewild. Rechtsomkeert dus, want we willen voor het duister beneden zijn. Jammer, want op grotere hoogte wachten ons wellicht nog andere planten. Het doel van de tocht is evenwel bereikt.

Van Akenstraat 66, 1900 Grimbergen

Literatuur

Rausch, W. - Lobivia 85 - Wenen (1985/86)

Weskamp, W. - Die Gattung Lobivia - Kiel (1987)

Lezers vragen

Ton Pullen

Via de ledenadministrateur ontving ik de volgende vragen van de heer D. Wassink uit Geleen.

Regelmatig gaat er wel een cactus dood. Soms vanaf de onderkant, de plant wordt week en valt ten slotte om. Soms vanaf de bovenkant, de plant lijkt uit te drogen en wordt zwart. Wat kan daarvan de oorzaak zijn?

Antwoord: Vooropgesteld zij, dat het uiterst moeilijk is om van afstand de doods-oorzaak van planten vast te stellen. De levensduur van planten is, net als die van mensen en dieren, eindig. We nemen aan, dat ook een cactus of vetplant van ouderdom dood kan gaan. Er zal ook per soort een groot verschil in levensduur bestaan. We weten allemaal, dat er éénjarige en tweejarige planten bestaan, die van nature een vrij korte levensduur hebben. Onder de vetplanten is *Sedum caeruleum* zo'n éénjarige.

Ook van meerjarige ('vaste') planten, waar toe de meeste cactussen en vetplanten behoren, zal de levensduur beperkt zijn. Niet alle soorten kunnen even oud worden. Toch is soms wel vast te stellen door welke oorzaak een plant is doodgegaan. Aantastingen door schimmels en andere micro-organismen zorgen ervoor dat veel planten vroegtijdig de geest geven.

De vraag is nu hoe en wanneer deze schimmels een kans krijgen de plant te infecteren. Een van de mogelijke oorzaken zou een teveel aan vocht op de verkeerde tijd kunnen zijn. Daar bedoel ik mee dat een bepaalde hoeveelheid vocht, toegediend bij warm weer in de zomer een totaal ander effect kan hebben dan in de winter, wanneer het koud is.

Schimmelinfecties, die er toe leiden dat een plant als het ware van binnenuit verrot, gaan vrijwel altijd uit van de wortels. Daar is de infectie binnengedrongen. Beschadigde wortels, bijvoorbeeld door het verplanten, kunnen de oorzaak zijn. Vandaar ook het veel gehoorde advies om bij het verpotten de wortels met een scherp mes in te korten en ze te laten drogen voordat de plant opnieuw in de pot wordt gezet. Het wortelstelsel kan ook door vretende en zuigende dieren worden aangetast, zoals wortelluis en aaltjes. Schimmelaantasting kan dan als secundaire infectie optreden.

Soms zien we planten compleet verdrogen. Een cactus kan zelfs verdrogen als men hem toch regelmatig giet, want de wortels moeten het vocht kunnen opnemen. Een plant in diepe rust heeft geen wortelharen en kan dus geen water opnemen, een plant met zieke of dode wortels evenmin. Als men dit constateert, moet men eerst alle zieke en dode wortels afsnijden, de snijwonden afdekken met as of een schimmelwerend middel, de plant enige tijd laten drogen en hem als stek behandelen of eventueel enten. Overigens zij nog opgemerkt, dat schimmels in humeuze grondmengsels vaak beter gedijen dan in minerale grondmengsels. Aantastingen door andere micro-organismen zijn voor amateurs niet vast te stellen. Ook bestrijding ervan valt buiten ons bestek.

Ondanks een optimale verzorging zal er toch bij elke kweker of liefhebber wel eens een plant doodgaan. Dat is een normale zaak. Wanneer men met levend materiaal omgaat, moet men incalculeren dat er wel eens wat verloren gaat. Laat u daardoor niet ontmoedigen.

Pr. Beatrixlaan 10, 7711 KG Nieuwleusen

EBRACTEOLA MONTIS-MELTKEI

EEN MINDER BEKEND VETPLANTJE UIT NAMIBIË

Ton Pullen

Ebracteola montis-meltkei

Foto van de schrijver

Ebracteola montis-meltkei (Dtr.) Dtr. & Schwant. is een leuke vetplant die behoort tot de familie der *Aizoaceae*, vroeger ook wel *Mesembryanthemaceae* of kortweg 'mesems' genoemd. Taalpuristen spreken overigens ook gewoon over middagbloemen. Deze plantenfamilie omvat nogal wat interessante liefhebbersplanten, denk maar eens aan de populaire 'levende steentjes'.

Ebracteola vormt vanuit een verdikte wortelstok kleine halfstruikjes met aan de onderzijde verhoutende, vertakkende en zodoende zodevormende stammetjes, die langgerekte, op doorsnede enigszins ronde tot driekantige, groene blaadjes dragen. De roze, kortgesteelde, eindstandige bloemen verschijnen in de nazomer. Ze hebben een doorsnee van ongeveer 15 mm.

De plantjes hebben hun voornaamste groeitijd tussen juni en oktober. In deze

periode mag men ze spaarzaam gieten, waarbij een zeer doorlatend grondmengsel ervoor zorgt dat overtollig water snel wordt afgevoerd. In de overige maanden moeten de plantjes geheel droog worden gehouden. De planten hebben 's zomers en 's winters veel licht nodig. Een overwinteringstemperatuur van ongeveer 10°C is voldoende. Het zaaien van deze soort uit Namibië geeft geen onoverkomelijke problemen.

Pr. Beatrixlaan 10, 7711 KG Nieuwleusen

GLANDULICACTUS EN ANCISTROCACTUS EXIT?

NAAMSVERANDERINGEN DOOR HET IOS

Jan Jaap de Morree

Het lijkt wel zwarte kunst, hele geslachten en soorten verdwijnen in het niet. Sommige voorgoed, andere duiken op onverwachte plekken in vermomming met een andere naam weer op.

Vorig jaar al had ik het plan opgevat om een artikel te schrijven over glandulicactussen, maar dat plan kan geschrapt worden omdat deze planten in feite niet meer bestaan. Natuurlijk groeien glandulicactussen nog in verschillende verzamelingen en hebben ze in april en mei weer gebloeid met hun bruinrood gestreepte bloemen. Het IOS heeft echter gemeend dat planten van dit geslacht geen recht meer hebben op een eigen status aparte. Ze worden ondergebracht in het grote geslacht *Sclerocactus*. Dit geldt ook voor *Ancistrocactus* en *Echinomastus*. *Sclerocactus* wordt nu een grote vergarbak voor de oude bekende sclerocactussen (van vóór de beschrijving van Hochstätter 1993), *Glandulicactus*, *Ancistrocactus*, *Echinomastus*, *Toumeyia papyracantha* en *Coloradoa mesae-verdae*. Een groot deel van de haakdoornige geslachten in Noord-Amerika is daarmee samengevoegd. Daarnaast is er een tweede grote groep, de

pediocactussen, waar ik het nu niet over wil hebben.

Een bekend gegeven is dat genoemde planten alle nogal moeilijk te kweken zijn, maar daar komt nu nog bij dat de naamsverandering moeilijk te verteren is. Tegengas wordt dan ook onmiddellijk gegeven door Hochstätter in *Succulenta* (1993). Net nu hij een grondig onderzoek pleegt naar de samenstelling van het geslacht *Sclerocactus*, worden zijn bevindingen overruled door het IOS. De tijd zal leren hoe dit zich ontwikkelt. Mocht het zo zijn dat de namen naar de IOS-norm worden gehandhaafd, dan kunt u zich in dat geval verheugen op het bezit van een paar sclerocactussen wanneer u tot nu toe een glanduli- of een ancistrocactus in uw verzameling had.

Het zaaien van glandulicactussen en ancistrocactussen is eenvoudiger dan de lastig te kiemen sclerocactussen. Wel zijn ze gedurende hun soms te korte leven gevoelig voor veel vocht. In het begin entte ik de jonge zaailingen voor de veiligheid op *Eriocereus jusbertii* of op *Pereskioopsis*. Op *Pereskioopsis* worden ze al snel topzwaar en de onderstam bezwijkt. Dit gaf bij mij het probleem dat doordat bijvoorbeeld glandulicactussen erg over het topgedeelte van de pereskioopsis-stam groeiden, het verbindingspunt diep in de ent zat vergroeid. Bij het verwijderen en bewortelen van de plant geeft dit problemen. Het is opmerkelijk hoe *Glandulicactus uncinatus* ver. *wrightii* een jaar lang aan één van zijn zware haakdoorns aan de rand van een plank bengelde in

afwachting van beworteling. Hij had meer weg van een tillandsia. Wat schetst mijn verbazing dat er op die plaats in de nawinter bloemen ontstonden, waarna de plant alsnog in het voorjaar overging tot vorming van wortels. Alle planten staan op dit moment op eigen wortel. Eén *Ancistrocactus brevihamatus* is in de winter afgerot, maar na en snelle ingreep met een mes had deze plant na zes weken alweer een goede wortelstelsel. De bloemen zijn merkwaardig donkerbruin, bruinrood of roze met een lichtere rand en de moeite waard in het vroege voorjaar. Na bevruchting vormen zich vrij grote bessen. Mag het dan zo zijn dat de geslachtsnamen eventueel tot het verleden behoren, mijn nieuwe sclerocactussen zal ik met plezier verder kweken.

Kon. Emmalaan 23, 2264 SH Leidschendam

Literatuur

Hunt, D. et al. - CITES Cactaceae checklist - Royal Botanic Garden, Kew (1991)
Hochstätter, F. - Succulenta 72: 137-140 (1993)

Lezers vragen

Ruurd van Donkelaar

Mevrouw J. Smit-Reesink uit Bennekom stelde een aantal vragen over hoya's. Mijn *Hoya keysii*, jaren geleden als stek gekocht van een Amerikaanse kwekerij, heeft nog nooit gebloeid. De plant staat in de kamer voor een raam op het oosten en ziet er gezond uit. Ik leid de groeipunten omhoog, maar bloeien ho maar! Ook *H. kerrii*, afkomstig van dezelfde kweker, bloeit niet. Eén exemplaar staat op het westen, één exemplaar op het oosten, in de huiskamer. Wat doe ik verkeerd?

Antwoord: *Hoya keysii* is een vorm van *H. australis*, afkomstig uit de droge bossen van Noord-Australië. De soort is sterk succulent en vraagt een zonnige standplaats. In de winter dient hij vrij droog gehouden te worden.

Hij staat niet bekend als een slechte bloeier. In voorjaar en zomer produceert hij aan de lange, nieuwe takken pedicelli (bloemsteeltjes), die daarna diverse keren, soms jaren achtereenvolgend, bloemen voortbrengen. Veel licht en een korte winterrust is een goede basis voor de bloei, daarnaast wat bijmesten met een stikstofarme succulentenmeststof.

Hetzelfde geldt voor *H. kerrii* uit Thailand. Deze plant bloeit goed, maar moet een behoorlijke afmeting hebben. Een enkele flinke tak lang laten doorgroeien op een lichte plaats moet bloei tot gevolg hebben. Vrij droog houden geeft een mooie, dikbladige groei.

Wat exact de beste manier is om hoya's in bloei krijgen, weet ik niet. Ik heb er veel die ook niet willen bloeien. Veel licht is belangrijk. Ik licht nu in de winter enkele uren bij en dat geeft bij sommige resultaat. Op varenwortel gebonden bloeien de planten beter dan in rijkere potgrond. Hangende of horizontaal groeiende takken bloeien beter dan verticale, sterk groeiende klimscheuten. Een algemeen geldig recept heb ik nog niet gevonden.

Laantje 1, 4251 EL Werkendam

ANACAMPSEROS ALSTONII

Theo Heijnsdijk

Iedere liefhebber heeft waarschijnlijk wel planten in zijn verzameling waarvan hij niet eens meer weet hoe hij eraan komt. Van sommige andere planten weet hij tot in de details te vertellen hoe en wanneer die in zijn bezit zijn gekomen. Hier volgt het verhaal van een *Anacampseros alstonii*.

Als het bestuur van onze afdeling (Nijmegen) in december bij elkaar komt om een nieuw programma voor het komende jaar te bedenken, zijn er veel factoren waar rekening mee moet worden gehouden. Te veel, zo bleek weer eens in 1988. De externe excursie zou met een bus naar twee kwekerijen in Duitsland gaan. Helaas bleek de vastgestelde zaterdag nou precies de zaterdag te zijn waarop de finale van het EK voetbal werd gespeeld. Bovendien draaide het erop uit dat die finale uitgerekend tussen Nederland en Duitsland zou zijn. Het gevolg was dat sommigen op het laatste moment afzegden en van degenen die toch meegingen, drong een aantal erop aan dat we toch vooral om half vijf terug zouden zijn. De busmaatschappij was ons dankbaar dat ze ons nu met een kleiner busje op weg konden sturen. Zodoende konden ze alle

grote bussen naar het voetbal sturen. Dit had wel tot gevolg dat alle 'echte' chauffeurs op die grote bussen zaten. Onze chauffeur was eigenlijk een monteur, die normaal waarschijnlijk alleen maar in de garage op en neer rijdt. Dit bleek ons overigens pas toen het ritje van normaal gesproken vijf minuten vanaf het vertrekpunt de Wedren naar station Dukenburg, waar ook wat mensen moesten worden opgepikt, meer op een sight-seeingtour door Nijmegen leek. Daarna had onze chauffeur/monteur nog moeite om de juiste snelweg te vinden, maar daarna schoot het toch behoorlijk op.

Bloemknop

Al met al was het toch later geworden dan de bedoeling was en ik had bij de eerste kwekerij, gespecialiseerd in caudiciforme planten, nog lang alles niet gezien toen de eersten al weer ongeduldig bij de uitgang stonden te wachten om door te gaan. Toen ik me naar de kassa spoedde, wees een medelid me op wat miezige sprietjes in een potje en zei dat dat toch zulke leuke dingen waren, maar helaas nogal moeilijk. Omdat dit lid in onze afdeling doorgaat als 'deskundige' op vetplantengebied, nam ik zijn opmerking serieus en besloot ik zo'n plantje mee te nemen. Het bijbehorende etiket droeg de naam *Anacampseros alstonii*. Zonder me verder te verdiepen in het hoe en wat van dit plantje zette ik het tussen een aantal andere planten voor het raam van de slaapkamer op het zuidwesten en besteedde er weinig aandacht aan. Twee jaar later ontdekte ik een grote bloemknop en omdat ik inmiddels meer over het geslacht *Anacampseros* wist, besloot ik het plantje tussen mijn cactussen in de volle zon te zetten. Toen de knop zich enkele dagen later opende,

begreep ik het enthousiasme van mijn medelid volledig. Bovenop een van de luciferdunne, witgeschubde stengeltjes had zich een simpele maar wonderschone bloem ontvouwen. Boven de vijf breed uitstaande, teer wit doorschijnende bloemblaadjes stak een flink aantal even tere meeldraden uit, waarop de naar verhouding grote gele helmknoppen vervaarlijk balanceerden. Hierboven uit torende nog de witte, enigszins behaarde stamper.

Dat ik niet de enige ben die onder de indruk is van dit plantje, blijkt wel uit een artikel uit 1979 uit een serie over *Anacampseros* van Jaap Mieras. Hierin stelt hij vast dat onze oud-voorzitter, A.F.H. Buining, een echte cactusman, ontelbare artikelen over cactussen heeft geschreven, maar slechts één artikel heeft gewijd aan een vetplant, *Anacampseros alstonii*.

Liefde

Het geslacht *Anacampseros* behoort tot de familie van de posteleinachtigen, de *Portulacaceae*, waartoe behalve natuurlijk de postelein ook het tegenwoordig zo in de mode rakende geslacht *Lewisia* behoort. Ook het bekende 'spekboompje' *Portulacaria afra* hoort tot de familie.

Er zijn zo'n 60 soorten *Anacampseros* bekend, allemaal succulent. Op een enkele uitzondering na groeien ze allemaal in zuidelijk Afrika. Sommige soorten gelden bij de Zuidafrikaanse negers als een soort talisman waarvan wordt verwacht dat hij een verloren liefde terug brengt. Deze 'eigenschap' was in de eerste eeuw n.Chr. al bekend bij de Grieken en de Romeinen die deze planten tot de magische kruiden rekenden. Hieraan dankt het geslacht ook de botanische naam van Linnaeus, die is samengesteld uit de Griekse woorden *anakamptein* (terugbrengen) en *eros* (liefde). In de jaren dertig kreeg men het woord

Anacampseros alstonii

Foto van de schrijver

liefde kennelijk wat moeilijker uit de pen want in het Verkade-album vinden we de vertaling 'vredekruid' en in een boek van G.D.D. Duursma is het 'verzoeningskruid'.

Het geslacht bestaat uit kleine tot zeer kleine halfstruikjes met een meer of minder dikke, soms vertakte stam. Deze is bedekt met vlezige bladeren en perkamentachtige schubvormige of in haren verdeelde nevenbladeren. De bloemen hebben twee kelkbladen en vijf kroonbladen. Veel soorten zijn cleistogaam, dat wil zeggen dat de bloemen zonder open te gaan zichzelf kunnen bevruchten. De fijne zaden worden doorgaans door de wind verspreid.

De soorten zijn verdeeld in vier groepen (onderslachten of secties), twee grote en twee kleine die allebei maar uit één soort bestaan. De grootste sectie (ruim 30 soorten) is de sectie *Anacampseros* (ook wel *Telephiastrum*) met dikke vlezige bladeren en

meestal eindstandige bloemtrosjes. Hiertoe behoort de bekende *A. rufescens*, het blozend liefdesroosje.

A. alstonii behoort tot de andere grote sectie, de sectie *Avonia* (ruim 20 soorten). De planten uit deze groep hebben alle zeer kleine blaadjes die geheel of gedeeltelijk schuil gaan onder de zilverwitte perkamentachtige nevenbladeren. De bloemen zijn eindstandig en meestal alleenstaand. *A. alstonii* vormt een dikke penwortel die aan de bovenkant is afgeplat en daar tot 6 cm doorsnede wordt. Hieruit groeien de tot 500 stengeltjes die slechts 2 mm dik zijn en enkele centimeters lang worden. De zeer kleine blaadjes liggen in vijf rechte rijen langs de stengel, maar ze worden geheel overdekt door de driehoekige schubbege nevenblaadjes (2 mm lang en 1 mm breed). Aan het eind van een volledig uitgegroeide stengeltjes kan zich de kegelvormige bloemknop ontwikkelen. Deze is in verhouding tot het stengeltje vrij groot. Alleen op zeer zonnige, hete middagen opent de tot 3 cm brede bloem zich gedurende enkele uren en het is dus zaak op het juiste moment aanwezig te zijn als je een bloeiende plant wilt fotograferen. Het aantal meeldraden (60-80) is het grootste van het hele geslacht. Een bijzonderheid die in het geslacht meer voorkomt, is dat de bloemen enigszins met de zon mee draaien.

De plant is genoemd naar Alston, die de plant in 1899 in Namaqualand (Zuid-Afrika) bij de plaats Hondeklipbaai vond. Schönland beschreef de plant vier jaar later. Sindsdien zijn er nog meer vindplaatsen ontdekt.

In cultuur

Dit jaar (1992) heeft de plant ook zaad gevormd. Dit weersprekt Mieras, die ervan overtuigd is dat de plant niet spontaan zaad produceert. Ik ontdekte het pas toen het

eruit viel, grotendeels tussen de grove lava (korrelgrootte 4 à 5 mm) waar de plant in staat. Hiervan heb ik geen kiemplantjes kunnen ontdekken. Enkele zaden die op de onderliggende bevoeiingsmat vielen, zijn wel ontkiemd, ongetwijfeld dank zij de grotere vochtigheid tussen de potten. In de cultuur moeten we bedenken dat de plant uit een heet en droog gebied komt en dus uiterst langzaam groeit. Hij heeft een zanderig grondbmengsel nodig, maar kan ook op lava worden gekweekt. 's Zomers moet matig water worden gegeven en 's winters moet de plant droog worden gehouden. Het verdient aanbeveling een deel van de penwortel bovengronds te houden. Hoewel in de boeken 15 °C als minimum wintertemperatuur wordt aanbevolen, doet hij het bij mij onder de 10 °C. Naar mijn idee is de plant beslist niet moeilijk, maar is het kweken slechts een kwestie van geduld.

Maasdijk 11, 6629 KD Appeltorn

Literatuur

Buining, A.F.H. - *Anacampseros alstonii*, *Succulenta* 45:8 (1966)
Jacobsen, H. - *Das Sukkulentenlexicon* (1970)
Mieras, Jaap - *Aantekeningen over Anacampseros - Succulenta* 58:7 (1979); 59:6 (1980)

BESTRIJDING VAN ONGEDIERTE (3)

Piet Giepmans en Theo Heijnsdijk

Rupsen

In het Engels caterpillars genoemd, Raupen in het Duits. Bij ons weten is er geen inheemse vlinder te vinden die het in haar hoofd haalt om haar eitjes op een cactus of vetplant af te zetten. Toch kan het gebeuren dat een vlinder die in de kas terecht is gekomen en de terugweg naar buiten niet kan vinden in barensood de eitjes toch maar ergens deponert. De gevolgen kunnen zeer onaangenaam zijn, want alle rupsen zijn enorm vraatzuchtig. Een heel zaaisel kan in korte tijd te gronde worden gericht. De beste manier om ze te bestrijden, is er voor te zorgen dat er geen vlinders in de kas komen door gebruik te maken van horren. Als we ergens vraatplekken ontdekken, kunnen we de rupsen het beste onmiddellijk met de hand weghalen. Speur nog wel de omgeving dagelijks af, want kleine rupsjes zie je nogal gemakkelijk over het hoofd.

Spuugbeestjes

Schuimcicaden, spuugluizen, verschillende soorten. In het Duits Zirpen, Zikaden, in het Engels: cuckoo spits, frog hoppers. Ze worden wel eens op sommige vetplanten aangetroffen. De meest voorkomende soort, *Philaenus spumarius*, is een 5 tot 6 mm groot, bruinig insect dat zich onderscheidt door twee lichte strepen op de geelbruine vleugels. Ze zuigen bij voorkeur de sappen op van allerlei grassoorten en kruiden. We worden de beestjes meestal gewaar door eigenaardige op spuug lijkende schuimvormingen aan de planten, in de volksmond 'koekoeksspog' genoemd (de 'spuug' verschijnt in het voorjaar als de koekoek net terug is, zodat men dacht met een soort

koekoeksbraaksel te doen te hebben).

De schuimvlokken worden niet door de volwassen beestjes gevormd, maar door de bleekgroene larven. Deze zuigen zich in een plantedeel vast en voeden zich met het sap. De uitwerpselen worden met een wasachtige afscheiding uit het achterlijf vermengd, zodat een zeepachtige substantie ontstaat die met lucht wordt volgepompt en waardoor de larve binnen korte tijd door schuim is omhuld. Dit schuim beschermt de larve tegen uitdroging en roofzuchtige insecten (mieren).

Bestrijding

De luis zelf verplaatst zich bij onraad zeer snel door ver weg te springen, zodat hij niet gemakkelijk is te vangen. Insecticiden zoals malathion (Aglukon tegen luizen) en Undeen vloeibaar of AA-fleur vloeibaar zullen hem ook wel doden. De larfjes in het schuim spuiten we (buiten de kas) weg met een krachtige waterstraal uit de plantespuut.

Slakken

In het Engels heten naaktslakken slugs en huisjesslakken heten snails; Duits: Schnecken. Eveneens grote vreters die vraatplekken veroorzaken die veel lijken op die van rupsen en pissebedden. Meestal hebben we te doen met naaktslakken (zonder huisje). Dat het om slakken gaat, zien we onmiddellijk aan de slijmsporen die ze achterlaten. Het zal echter niet altijd meevallen om de dieren op te sporen. Ook hier hebben we te doen met nachtdieren, dus als we 's avonds gaan kijken, kunnen we ze vaak wel vinden en wegvangen.

Een bekend huismiddeltje is het plaatsen

van een schoteltje bier, waar de slakken zich aan bezatten om vervolgens jammerlijk te verdrinken.

Ook zijn er speciale slakkenkorrels (Slak-kendood) die we tussen de potten strooien. Houd de korrels vooral buiten het bereik van kinderen. Na enkele dagen moeten ze wel worden verwijderd, aangezien het dragermateriaal schimmelvorming bevordert.

Trips

Er zijn veel soorten. Blasenfuss of Thrips in het Duits en thunderbugs of thrips in het Engels. We kennen ze allemaal als onweers- of donderbeestjes. Ze zijn heel klein, langwerpige, iets meer dan 1 mm lang, meestal donkerbruin of zwart, met vier fijne van franje voorziene vleugeltjes en zes korte pootjes. De Duitse naam danken ze aan de kleine blaasjes die zich aan de uiteinden van de poten bevinden en die dienst doen als zuignapjes.

De diertjes maken met hun scherpe monddelen wondjes in de opperhuid van de planten om daar sappen uit op te zuigen. In het beschadigde weefsel dringt dan lucht binnen, waardoor de voor trips zo kenmerkende zilverschadige stipjes op de planten ontstaan. Bij een sterke aantasting krijgt de hele plant een valse, zilverschadige tint. De volwassen wijfjes van de meeste soorten maken met hun legboor een insnijding in het weefsel waarin de eitjes worden gelegd. De larven die na ongeveer 10 dagen uitkomen zijn geel of roodachtig geel en missen nog de vleugels. Na een aantal vervellingen verpoppen de larven zich en dan is er weer een volwassen generatie. De gehele ontwikkeling duurt ongeveer een maand.

In ons land zijn er twee soorten die zeer schadelijk zijn voor onze planten, namelijk *Heliothrips haemorrhoidales*, donkerbruin met geelachtig rood uiteinde van het achterlijf en *Parthenothrips dracaenae*, donkerbruin met opvallende dwarsbanden.

Bij cactussen zijn het vooral de spintgevoelige geslachten als *Chamaecereus*, *Echinocereus*, *Rebutia*, *Echinopsis* en *Lobivia* die nogal eens van trips (voornamelijk in de schedel) hebben te lijden.

Bestrijding

Nergens in de literatuur wordt over huis-middeltjes gerept. Bij een zware aantasting zit er dus weinig anders op dan het gebruik van een insecticide. Natuurlijk nemen we een relatief minder giftig middel als malathion (bijvoorbeeld in Aglukon tegen luis) of Undeen vloeibaar of AA-fleur vloeibaar. Bij een lichte aantasting volstaat wellicht het regelmatig afspoelen onder de douche of iets dergelijks. Evenals spint houdt trips van een droge atmosfeer, dus een voldoende hoge luchtvochtigheid werkt preventief.

Wantsen

Heteroptera. Deze insecten met een grootte van 4-15 mm, al naar gelang de soort, behoren tot de halfvleugeligen, evenals trips en bladluis. Ze hebben ook zuigorganen waarmee ze plantesappen wegzuigen. Door het uitzuigen ontstaan droge plekken. Op deze plaatsen legt het vrouwtje haar eieren. Daardoor kan rotting ontstaan, terwijl de verwondingen de weg vrijmaken voor schimmels.

Bestrijding

Contactvergiften zoals genoemd onder trips.

Wittevlieg

Trialeurodes vaporariorum. Whitefly in het Engels en Weisse Fliege of Mottenschildlaus in het Duits. Wittevlieg vinden we nogal eens bij bebladerde euphorbia's en andere bladdragende planten, bijvoorbeeld pelargoniums, pereskia's, crassula's en senecio's. Het is een klein (1,5 mm) op een motje

gelijkend insect dat er uit ziet alsof het met wit stof is bepoederd. Meestal zitten ze bij aangetaste planten in grote aantallen op de onderkant van de bladeren. Als we aan zo'n plant schudden, vliegen ze massaal op om even later weer neer te strijken. Zowel de (vliegjes) zelf als de larven, die zich lager op de plant bevinden, onttrekken voedsel aan de plant. Vooral de larven scheiden daarbij veel honingdauw af (zie ook bladluis). Hierdoor worden de planten kleverig. Doordat ze de huidmondjes afsluiten treedt later verstikking en dus ernstige groeibemmering op. Bovendien nestelen zich op de honingdauw allerlei schimmelsoorten, die op den duur de plant eveneens kunnen aantasten.

Bestrijding

Door hun grote mobiliteit is bestrijding nogal lastig. Ook hier zullen we snel geneigd zijn naar een insecticide te grijpen (zie trips). In de glastuinbouw wordt tegenwoordig veel gebruik gemaakt van biologische bestrijding met behulp van een klein sluipwespje (*Encarsia formosa*, 0,6 mm groot). Dit diertje lijkt met zijn zwarte kop en borststuk en gelig achterlijf wel op een klein vliegje. De volwassen wijfjes leggen een ei in de larve van de wittevlieg. Daardoor wordt de larve na een dag of tien zwart, zodat duidelijk is te zien dat de larve is geparasiteerd. De ontwikkeling van eitje tot sluipwesp duurt 25 dagen (bij 20 °C). De sluipwesp zelf voedt zich ook met jonge larven van de wittevlieg. De sluipwespen worden in het popstadium op kartonnen kaartjes geleverd (zie onder spint).

DE ZUURGRAAD BIJ HET KWEKEN OP LAVA

André van Zuijlen

**Naar aanleiding van wat in de rubriek
Lezers Vragen over kweken op lava is
besproken, geven we hier enkele aanvul-
lende tips met betrekking tot de zuur-
graad van het substraat.**

Waarom aanzuren?

In de afgelopen jaren heb ik altijd direct na aanschaf van de lava de zuurgraad gemeten en hierbij pH-waarden gevonden tussen 8,8 en 9,1! Deze hoge waarde maakt een gezonde plantengroei onmogelijk. Voor optimale groei moet de lava worden geneutraliseerd, dus ongeveer op pH 7,0 worden gebracht. Voor succulenten is zelfs een licht zuur milieu (pH 6,0 tot 6,5) nog geschikter.

Werkwijze

Het aanzuren gebeurt met water dat op een pH van ongeveer 3,0 is gebracht. Dit kan met de volgende methoden.

- Met salpeterzuur

Voeg 10 ml geconcentreerd salpeterzuur toe aan ongeveer 100 l water. Laat de lava hier 24 uur in staan. De zuurgraad zal dan ongeveer goed zijn. Er zou nu met water moeten worden nagespoeld, maar ik heb

hier geen goede ervaringen mee. Lava gedraagt zich dan echt als een inert substraat en het zuur wordt er grotendeels weer uitgespoeld, zodat de zuurgraad toch weer hoog wordt. Dus niet naspoelen!

- Met superfosfaat

Weeg 300 g $\text{Ca}(\text{H}_2\text{PO}_4)_2$ (superfosfaat) af, doe dit in een (niet kapotte) nylonkous en hang deze in een emmer met 10 l water. Na enkele dagen is een zure oplossing verkregen (pH \pm 3,5). De hoeveelheid die hiervan aan de lava moet worden toegevoegd, hangt af van de zuurgraad van de lava. Bij pH 9,1 had ik per 10 l lava 1 l van deze oplossing nodig om de lava te neutraliseren. Dit is veel meer dan in de oorspronkelijke handleiding van Wortel werd aangegeven. Dus altijd meten!

Metten van de pH van de lava

Neem een kleine hoeveelheid lava en doe hier een gelijke hoeveelheid water bij (liefst gedestilleerd). Schud dit intensief en meet de zuurgraad (pH) van het water.

De meting gaat het nauwkeurigst met een pH-meter, maar als deze niet ter beschikking staat, voldoen pH-papiertjes ook goed. Deze zijn waarschijnlijk wel in een naburige apotheek te krijgen en moeten een meetbereik hebben van pH 6-9. Heel nauwkeurig hoeft de meting niet te zijn, het is voldoende om vast te stellen hoeveel zuur nodig is om de lava ongeveer te neutraliseren.

Indien men vervolgens de juiste voedingsstoffen gebruikt, hoeft men de zuurgraad verder niet te bewaken. Het is echter verstandig om ook de zuurgraad van het gietwater te controleren. Als deze veel hoger is

dan neutraal (pH 7), kan men het water beter licht aanzuren tot ongeveer pH 6. Gebruik hiervoor salpeterzuur of fosforzuur en geen citroenzuur.

Welke voeding gebruiken we?

De ideale cactusvoeding bevat weinig stikstof en dit geldt ook voor de voeding bij kweken op lava. Een in de praktijk geschikt gebleken mengverhouding van de bestanddelen is

600 g kalksalpeter

400 g Nutriflora-t

4 g ijzerchelaat

Deze componenten zijn in principe bij elke Boerenbond te koop, maar moeten in grote hoeveelheden worden afgenomen.

Men kan deze voeding op twee manieren gebruiken. Men kan een geconcentreerde oplossing maken door 200 g van het bovenvermelde mengsel op te lossen in 10 l water. Deze oplossing wordt dan één keer per vier watergiften gebruikt. In de regel zullen de planten hierdoor snel groeien.

Ook kan men een meer verdunde oplossing maken door 2,5 gram van het mengsel in 10 l water op te lossen. Deze oplossing wordt bij iedere watergift gebruikt. Het is wat bewerklijker, maar de planten groeien wat langzamer en blijven er natuurlijker uitzien.

De voedingsoplossing is niet houdbaar, dus moet er niet meer worden gemaakt dan nodig is. Apart aangemaakt oplossingen van Nutriflora en kalksalpeter kunnen in het donker worden bewaard. Deze worden dan pas vlak voor gebruik samengevoegd.

vervuilen en dient te worden vervangen. In de regel is om de twee jaar verpotten voldoende. Als dit in de rustperiode gebeurt, zal blijken hoe eenvoudig het verpotten van in lava gekweekte planten is. Dit is een van de voordelen van het kweken op lava.

Hoefstraat 9, 5345 AM Oss

De bestanddelen van de beschreven voedingsoplossing is meestal alleen in grote hoeveelheden te koop. Succulenta-leden kunnen kleine porties aanschaffen bij dhr. J. Vrenken, Elandstraat 1, Volkel, tel. 04132-72917.

Verpotten

Vaak wordt gedacht dat planten op lava minder vaak hoeven te worden verpot. Dat is echter niet waar. Ook in lava worden de voedingsstoffen gebruikt en worden afvalstoffen geproduceerd. Verder sterven ook hier wortels af. Uiteindelijk zal de lava dus

Tijdschriften

Ton Pullen

Kakteen und andere Sukkulenten (1992)

Nr. 1. Het eerste nummer van deze 43ste jaargang wordt gesierd met een kleurplaat van *Delosperma tradescantioides*. Kleiner besteedt aandacht aan de planten uit dit geslacht. Mihatsch ontdekte een nieuwe groeiplaats van *Mammillaria perezdelarosa*. Schätzle filosofeert over ribbenvorming en cristaatvorming bij astrophytums, in het bijzonder *A. capricorne* en *A. coahuilense*. Horich was in Costa Rica op zoek naar *Hylocereus monacanthus* en bericht over zijn ervaringen.

Dornberger verhaalt van zijn vondst van een roodbloeiende *Ariocarpus trigonus*. Priessnitz besteedt een pagina aan de 80ste verjaardag van mammillaria-kenner Werner Reppenhagen. Hoffmann houdt een pleidooi voor een nieuwe ethiek voor de cactusliefhebber. Abraham en Bueneker geven de nieuwbeschrijving van *Notocactus megapotamicus* var. *multicolorispinus*. *Gymnocalycium vatteri*, *Notocactus rauschii*, *Rebutia padcayaensis* en *Stenocereus stellatus* worden deze maand aan de cactuscartotheek toegevoegd.

Nr.2. Op de titelpagina van dit nummer is *Lobivia haematantha* var. *rebutioides* afgebeeld. Braun en Esteves Pereira plaatsen kritische kanttekeningen bij de nieuwbeschrijving van *Pilosocereus braunii*. Heyer schenkt aandacht aan het probleem dat door het bestaan van bepaalde werkgroepen het centrale verenigingsorgaan verstoken blijft van artikelen over de planten die het onderwerp van die werkgroepen zijn. Horich was op typevindplaats van *Werkleocereus tonduzii* in Costa Rica en bericht over zijn ervaringen. Over *Lithops herrei* en *L. geyeri* handelt een bijdrage van Heine, die tot de conclusie komt dat *L. geyeri* als synoniem van *L. herrei* moet worden opgevat.

Rhipsalis lumbricoides wordt in woord en beeld voorgesteld door Schade. Schönfelder beschrijft zijn (goede) ervaringen met het 'plantversterkingsmiddel' Silpan.

In de cactuscartotheek deze maand *Carnegiea gigantea* en *Pinguicula esseriana*.

Nr.3. Op de voorplaat deze keer *Astrophytum capricorne*, terwijl Hoock het voorkomen van var. *aureum* in de Sierra Paila bespreekt. Astrophytums krijgen relatief veel aandacht in ons Duitse zuster tijdschrift.

Regnat begint een serie artikelen over de Amerikaanse *Crassulaceae*. In de eerste aflevering komen vooral *echeveria*'s aan bod.

Ullrich brengt kritische kanttekeningen bij drie agaven-taxa (*A. calderonii*, *A. parvidentata* en *A. compacta*) uit El Salvador. *Epiphyllum laui*, uit de

Mexicaanse deelstaat Chiapas, vormt het onderwerp van een bijdrage van Lieske.

Deze maand in de cactuscartotheek: *Copiapoa humilis*, *Discocactus lindaianus*, *Echinocereus scheeri* var. *koehresianus* en *Agave marmorata*.

Nr.4. *Faucaria tigrina* staat op de omslag van deze aflevering. Gröner wijdt een artikel aan *faucaria*'s. Wittner brengt *Mammillaria carretii* in woord en beeld voor het voetlicht. Braun en Esteves zijn toe aan het tweede deel van hun opmerkingen bij de nieuwbeschrijving van *Pilosocereus braunii*. *Echinocereus scheeri* var. *gentryi* wordt besproken en afgebeeld door Föger. Abraham beschrijft zijn waarnemingen aan *Frailea pullispina*.

Barthlott en Stützel besteden een pagina aan de nagedachtenis van Willy Cullman. Kommos bericht over zijn geslaagde poging om *Echinocereus hancockii* in bloei te krijgen. Schneider bericht over zijn methode van zaaien. Effinger geeft foto's van een boomvormige *Pereskia grandifolia*.

Regnat is toe aan deel 1b van zijn verhaal over de Noordamerikaanse *Crassulaceae*. De anatomie van bloem en bloeiwijze van *Echeveria* komt aan de orde. *Echinocactus grusonii* op de natuurlijke standplaats werd gefotografeerd en wordt kort besproken door Muller. *Lobivia nigricans* wordt besproken door Wittan en Winkler.

Deze maand in de cactuscartotheek *Notocactus arachnitis* en *Aeonium tabuliforme*.

Nr.5. *Oroya neoperuwiana* siert de omslag van dit nummer. Haugg wijdt een artikel aan dit geslacht. Heyer stelt *Mammillaria napina* in woord en beeld voor. Semenow wijdt een bijdrage aan de geslachten *Rhipsalis* en *Pfeiffera* en hun onderlinge samenhang. Haas brengt de nieuwbeschrijving van *Thelocactus rinconensis* var. *freudenbergeri*. Wohlschlager en Holzeis waren op de standplaats van *Mammillaria bombycina* en berichten over hun ervaringen. Regnat houdt zich in de tweede aflevering van een serie over de Amerikaanse *Crassulaceae* onledig met *Dudleya*.

In de cactuscartotheek: *Frailea phaeodisca*, *Tacinga* en *Agave parrasana*.

Nr.6. De Deutsche Kakteen-Gesellschaft bestaat 100 jaar, en dat wil ze weten ook, getuige de voorplaat van dit nummer. Arnold wijdt een artikel aan dit jubileum. Over de succulentverzameling van de botanische tuin van Berlijn-Dahlem handelt een groot artikel van Leuenberger. Gröner schrijft een bijdrage over de resultaten van een werkgroep die zich bezig houdt met *echinopsis*-hybriden.

Regnat behandelt in deel 3 van zijn relaas over de Noordamerikaanse *Crassulaceae* het geslacht *Graptopetalum*. *Tephrocactus molinensis* op de

natuurlijke groeiplaats wordt door Gilmer voor het voetlicht gehaald. Diavatis stelt *Stapelia schinzii* var. *angolensis* in woord en beeld voor. Over een bezoek aan de Canarische eilanden handelt een bijdrage van Gonda. Bachthaler stelt *Schlumbergera kautskyi* voor in beeld en geschrift. *Pterodiscus speciosus* vormt het onderwerp van een artikel door Polz.

Deze maand in de cactuscartotheek: *Myrtillocactus geometrizans*, *Mammillaria halei*, *Stenocereus eruca* en *Euphorbia pachypodioides*.

Nr.7. Een imposant exemplaar van *Carnegiea gigantea* is op de omslag van dit nummer afgebeeld. Wittau en Winkler stellen *Lobivia saltensis* var. *zapallarensis* voor. *Fochea comaru* vormt het onderwerp dat door Diavatis werd gekozen. Dezelfde auteur wijdt een korte bijdrage aan *Sedum morganianum*. Hils bericht over *Ferocactus schwarzii* op de natuurlijke standplaatsen. Schätzle houdt zich bezig met twee vormen van *Astrophytum myriostigma* uit San Luis Potosí.

Een in memoriam voor Walther Haage is door Barthlott geschreven, terwijl B. Ullrich een zelfde bericht schreef bij de dood van Elio Mengarelli. *Othonna retrorsa* wordt in woord en beeld voorgesteld door Schmied. Zachar schrijft een bijdrage over *Echinocactus parryi*. Doffing geeft aanwijzingen voor een natuurlijke kweek van Noordchilense cactusgeslachten. *Lobivia winteriana* is het onderwerp van een artikeltje door Schönfeld. Enkele kleinere berichtjes en reacties op eerder verschenen stukken completeren dit nummer. Ten slotte zij nog vermeld dat de cactuscartotheek deze keer wordt aangevuld met *Frailea alacriportana* en *Puna clavarioides*, een nieuwere naam voor het bekende 'negerhandje'.

Nr.8. Een besdragende epithelantha is op de titelpagina van dit nummer afgebeeld. Aan het geslacht *Epithelantha* wordt een bijdrage gewijd door Buathier. *Thelocactus bicolor* wordt in al zijn variatie voorgesteld door Haas. Peter stelt een vooralsnog onbekende mammillaria voor, die ook in de Nederlandse verzamelingen in omloop is. Een korte bijdrage van Beck handelt over *Ariocarpus retusus*. Regnat is toe aan deel 4 van zijn serie over de Noordamerikaanse *Crassulaceae*. Dit keer is het genus *Pachyphytum* aan de beurt. Agavenspecialist Ullrich houdt zich bezig met de vraag wie de auteur van *Agave wercklei* is. Kleiner houdt zich bezig met tips voor het water geven van onze planten. Baumann zag op de standplaats 'gevlakte' en 'naakte' exemplaren van *Astrophytum capricorne* var. *niveum* naast elkaar, als niet-identieke tweelingen.

Deze maand in de cactuscartotheek: *Maihuenia poeppigii*, *Mammillaria boolii*, *Gymnocalycium cardenasianum* en *Dasyliirion longissimum*.

Nr.9. De bloem van *Orbea variegata* siert de omslag van dit nummer. Krähenbühl schrijft een bijdrage over zijn waarnemingen aan *Mammillaria scrippsiana* op de natuurlijke groeiplaatsen. Rausch presenteert een nieuwe combinatie: *Lobivia scheerii*, voor *Echinopsis scheerii*. Tevens worden de namen *Lobivia pampana*, *L. mistiensis* met zijn variëteiten, *L. aureosenilis*, *L. moqueguana* en *L. glaucescens* synoniem gesteld aan *L. scheerii*. *Lobivia pampana* var. *borealis* wordt hernoemd tot *Lobivia scheerii* var. *borealis*.

Over *Echinocereus cinerascens* handelt een artikel van Wanjura. Hofmann schrijft een bijdrage over *Gymnocactus viereckii*. Over de activiteiten van de werkgroep Natuurbeheer schrijft Hofacker. Buathier verhaalt hoe zij haar *Othonna clavifolia* heeft bestoven en de zaden tot plantjes heeft opgekweekt. Een onderzoek naar het auteurschap van *Agave wercklei* (deel 2) verschijnt van de hand van Ullrich.

In de cactuscartotheek deze maand: *Melocactus giganteus* en *Notocactus crassigibbus*.

Nr.10. *Gymnocalycium schuetzianum* siert de titelpagina van dit nummer, terwijl Metzinger een verhaal aan deze cactus wijdt.

Braun en Esteves Pereira geven de nieuwbeschrijving van *Discocactus cephaliacicululos* subsp. *nudicephalus*. Doffing wijdt een bijdrage aan de nagedachtenis van Ritter. Weisbarth verhaalt over zijn voorliefde voor planten van het geslacht *Discocactus*. Chloupek deed een onderzoekje naar het watergebruik in zijn kas gedurende een aantal jaren en bericht over de resultaten.

Wittau en Winkler bespreken *Lobivia formosa* var. *nivalis*. Een bloeiende zuilcactus wordt in woord en beeld gepresenteerd door Prantner, met het verzoek er een naam bij te leveren. Regnat is toe aan deel 5 van zijn serie over de Noordamerikaanse *Crassulaceae*. Dit keer komt het geslacht *Thompsonella* aan bod. *Tephrocactus weberi* vormt het onderwerp van een bijdrage van de hand van Kiessling.

Rebutia fulviseta en *Kleinia neriifolia* staan deze maand in de cactuscartotheek.

Nr.11. Een geelbloeiende epiphyllum-hybride is op de omslag van dit nummer te zien. Kleiner breekt een lans voor de Amerikaanse phyllo's. Engel wijdt een artikel aan de actuele situatie in de cactustaxonomie, die vereist dat *Notocactus* als geslachtsnaam verdwijnt en deze planten voortaan *Parodia* heten. Een geelbloeiende *Rebutia xanthocarpa* wordt in woord en beeld voorgesteld door Scholz. Antesberger wijdt een bijdrage aan het regeneratievermogen van cactussen.

De verhandeling over de Noordamerikaanse *Crassulaceae* door Regnat is toe aan deel 6: *Cremnophila*. Fürsch bezocht het Joshua Tree National

Monument in de VS en verhaalt van zijn belevenissen. Nieuws uit de literatuur completeert dit nummer.

In de cactuscartotheek deze maand *Matucana oreodoxa* en *Cleistocactus ritteri*.

Nr.12. De nachtbloeier *Epiphyllum chrysocardium* siert de omslag van dit nummer. Hybriden met deze soort worden door Bauer voorgesteld. Bachthaler houdt zich bezig met de bloei-inductie bij *Schlumbergera truncata* en *S. russeliana*. Over de verspreiding van *Frailea asterioides* weet Gerloff nieuws te melden. Götz schrijft een in memoriam voor F. Riviere de Caralt. Over de spiraalvorming bij *Astrophytum capricorne* bericht Hook.

De gehele internationale cactuswereld was aanwezig bij de viering van het honderdjarig bestaan van de DKG, aldus een verslag van Engel (waar was Succulenta?). Unger haakt in op het artikel over *Ferocactus schwarzii* van Hils in het julinummer van deze jaargang. Schönfeld stelt een chlo-rofyallose mutant van *Neochilenia malleolata* in woord en beeld voor. Tevens heeft hij uitgeprobeerd welke onderstam het beste is om deze chlo-rofyallose mutanten in leven te houden. Als beste komt *Myrtillocactus geometrizans* uit de bus.

Deze maand in de cactuscartotheek: *Austrocylindropuntia teres*, *Harrisia eriophora*, *Rebutia fusca* en *Agave schottii*.

Tenslotte zij het mij vergund enkele kritische opmerkingen te maken over de lay-out van dit tijdschrift. De redactionele inhoud, de artikelen over succulente planten en alles wat daarmee samenhangt, wordt voortdurend hinderlijk onderbroken door pagina's met verenigingsnieuws, advertenties, personalia en, niet te vergeten, de cartootheekbladen. Dat de laatsten steeds consequent in het centrum van het katern zitten, is op zichzelf logisch. Liever was het mij als men alle andere 'faits divers' achterin een nummer zou bundelen of als apart katern zou opnemen, vergelijkbaar met de 'inlevellen' van Succulenta.

Pr. Beatrixlaan 10, 7711 KG Nieuwleusen

AGAVEN OP CURAÇAO, ARUBA EN BONAIRE 3.

P. Wagenaar Hummelinck

Agave cocui Trel.

Trelease (1913) 19-20 pl. 5-7

Berger (1915) 224-225

Wagenaar Hummelinck (1936) 244-245, fig. 24; (1938) 21

Stoffers (1981) 306

Morton (1981) 87 (niet fig. 37)

In 1936 werd erop gewezen dat Trelease's soortbeschrijving slechts betrekking heeft op het typemateriaal en dat de vorm van de eindstengel zo verschillend is, dat het op grond hiervan onmogelijk bleek een goed omschreven soort of ondersoort te onderscheiden. We hebben kennelijk te maken met een veelvormige soort waarmee het las-

tig werken is voordat een onderzoek naar de waarde van de kenmerken heeft plaatsgevonden (fig. 22 tot 25).

Indien *Agave cocui* niet tot de inheemse flora van Curaçao, Aruba en Bonaire behoort, zouden we ons kunnen afvragen in hoeverre zijn voorkomen op deze eilanden een afspiegeling zou kunnen zijn van de veelvormigheid van deze 'species' op het naburige vasteland - een stoutmoedige vraag, omdat ons van het uitgestrekte Venezolaanse gebied slechts zeer beperkt materiaal van maar enkele vindplaatsen ter beschikking staat (fig. 26).

Wat Curaçao betreft zien we een treffende

Fig. 22. *Agave cocui* komt op Curaçao, Aruba en Bonaire dikwijls in weinig natuurlijke omstandigheden voor. De soort is veel aangeplant en is vaak verwilderd, zoals hier langs de weg naar Noord op Aruba

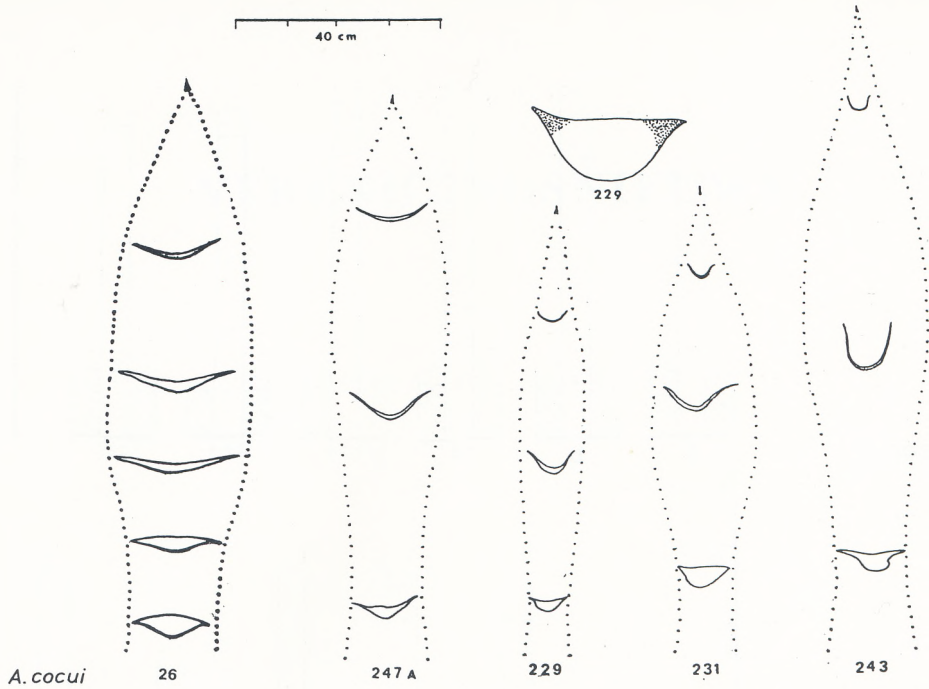
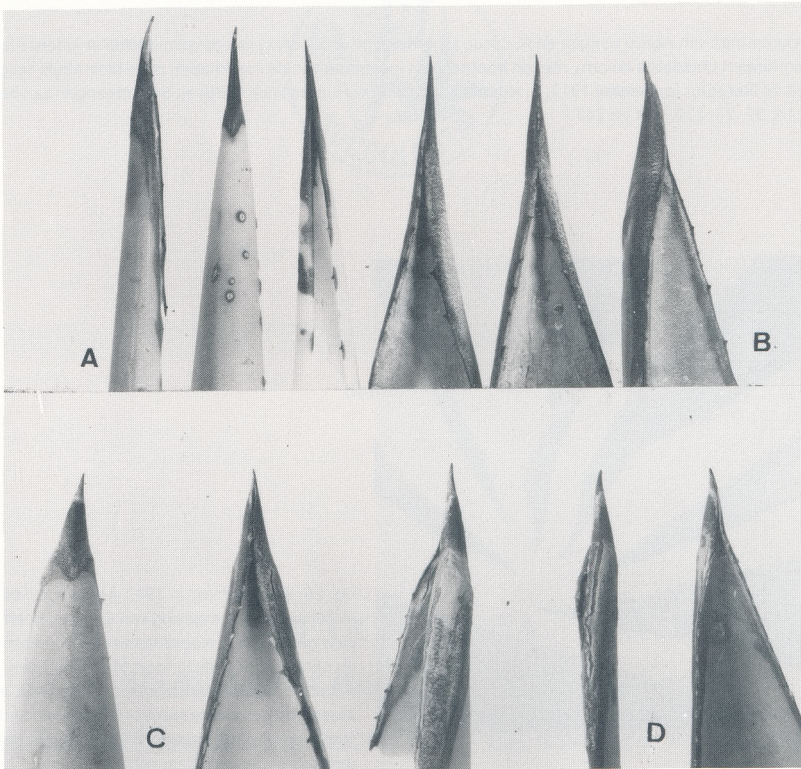

Fig. 23. Omtrek en dwarsdoorsnede van bladeren van *Agave cocui* van Bonaire (26, 247A), Curaçao (229) en Aruba (243). Van een gestreep exemplaar van de Evertszberg (229) is de rand ook van binnen geel gekleurd

Fig. 24. De gelijkenis van de hier afgebeelde stekels met die van bepaalde populaties van het vasteland zou erop kunnen wijzen dat *Agave cocui* geïntroduceerd is. A. Evertszberg (Curaçao, 229). B. Tanki Leendert (Aruba, 241). C. Maraca (Bonaire, 247). D. Wishi (Curaçao, 247A)

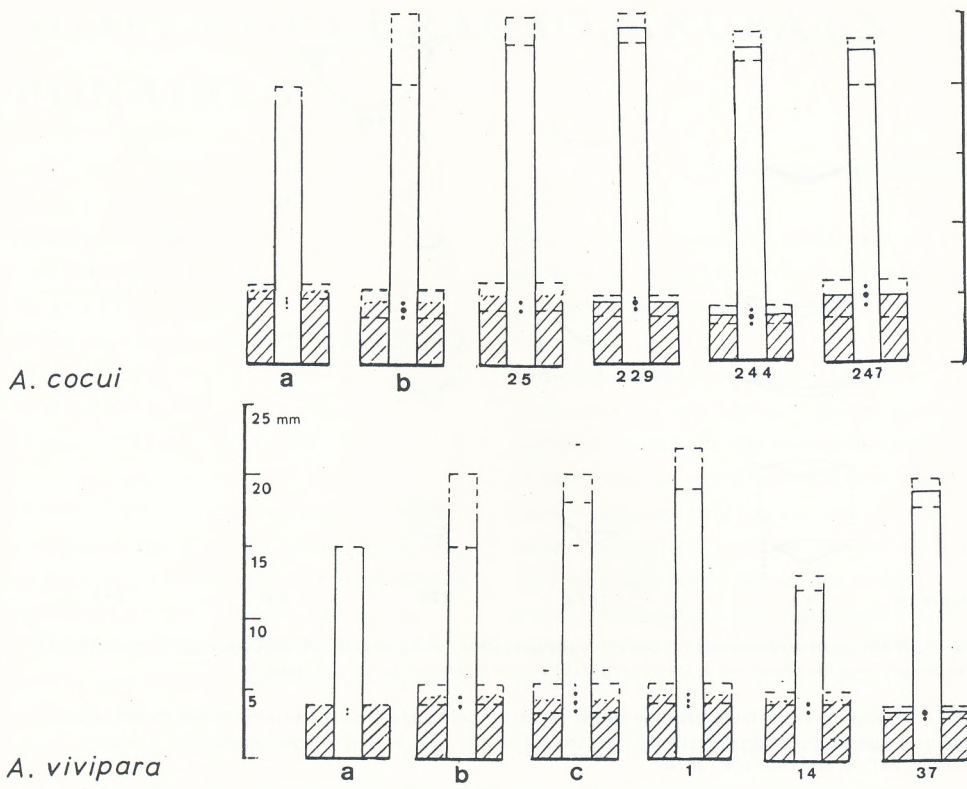

Fig. 25. Ideogrammen van *Agave vivipara* en *A. cocui*: schematische voorstelling van de gemiddelde en uiterste lengten van de bloemslijpen (middelste kolom), met de hoogten van inplanting van de meeldraden in de bloembuis, volgens gegevens uit de literatuur (a. Trelease 1913; b. Hummelinck 1936; c. Hummelinck 1938) en 5-10 metingen aan het materiaal van 1, 14, 37, 25, 229, 244 en 247

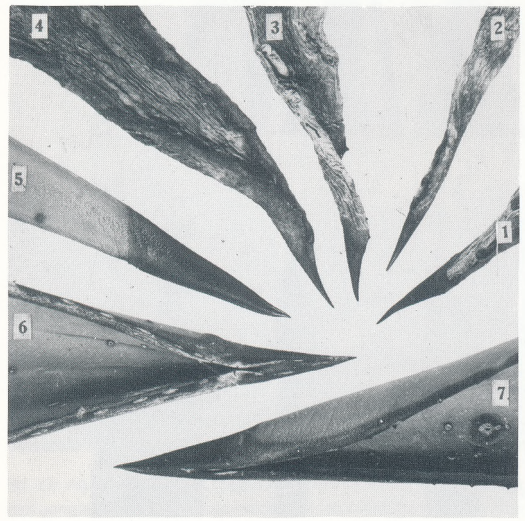

Fig. 26. Sinds Trelease in 1913 *Agave cocui* beschreef naar materiaal uit de omgeving van Caracas, heeft men de neiging gehad alle in Noord-Venezuela voorkomende agaven als behorende tot deze soort te beschouwen. Tot het type-materiaal behoren echter ook enkele kleine, zijdelings afgeplatte gekromde stekels (1-4) die niet in de typebeschrijving zijn opgenomen. Ook die van de variëteit *laguayrensis* (5-6) behoren daar niet toe

VERENIGINGSNIEUWS

oktober 1993

SUCCULENTA
Nederlands Belgische Vereniging
van liefhebbers van cactussen en andere vetplanten

VERENIGINGSLEUW

Het Secretariaat verhuist

Wegens verhuizing is de secretaris gedurende de periode 15 oktober tot 1 december niet telefonisch bereikbaar. In voorkomende gevallen kunt U zich in verbinding stellen met de 2e secretaris, tel. 08389-17551

Het postadres blijft in deze periode ongewijzigd.

Bestuur

Voorzitter: F.A.P. van Tricht, Bachstraat 3, 5283 KK Boxtel, tel. 04116-84250.

Secretaris: J. van Alten, A.v.Ostadehof 16, 5753 CP Deurne, tel. 04930-11807.

Penningmeester B.B. Krijnen, Tweelingenlaan 27, 5632 AW Eindhoven, tel. 040-415497.

2e Secretaris: Mevr. J.M. Smit Reesink, Prins Willem Alexanderlaan 104, 6721 AE Bennekom, tel. 08389-17551.

Propaganda: P.J.M. Knippels, Aakwerf 9, 2804 MZ Gouda, tel. 01820-37364.

Verenigingsartikelen: Mevr. E. van Die-van Wijnen, Molenweg 56, 6741 KM Lunteren, tel. 08388-3579.

Lidmaatschap

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen en opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk bij de ledenadministrateur: M.J. van Eijnsden, Postbus 584, 7900 AN Hoogeveen. Kosten lidmaatschap: leden in Nederland en België f 40,-/Bfrs 725, hier wonende jeugdleden f 20,-/Bfrs 365; elders wonende leden f 50,- per jaar

Financiële Zaken

Betalingen via de bankrekeningen van SUCCULENTA EINDHOVEN:

In Nederland: rekg nr. 55.32.38.981 bij de ABN/AMRO of rekg nr. 680596 bij de Postbank.

In België: Rekg nr. 000.1141809-22 bij de Belgische postgiro

In Duitsland: Rekg nr. 15.65.907/019 bij de ABN/AMRO te Aachen, BLZ 390.10200

Overige landen in Europa: bij voorkeur per gekruiste (crossed) Eurocheque.

Tijdschrift Succulenta

Het verschijnt 6 maal per jaar in de even maanden.

Kopij

Kopij voor het tijdschrift zenden aan A. van Uyen, Graadt van Roggenweg 5 b, 3531 AA Utrecht.

Copij voor het eerstvolgende nummer van het verenigingsnieuws voor het eind van de even maanden te zenden aan: J. van Alten, A.v.Ostadehof 16, 5753 CP Deurne.

Advertentie tekst voor plaatsing in het volgende nummer inleveren voor het einde van de even maanden bij Mevr. J.M. Smit-Reesink, Pr. Willem Alexanderlaan 104, 6721 AE Bennekom. Tel. 08389-17551.

Redactie

A. van Uijen, Graadt van Roggenweg 5 b, 3531 AA Utrecht (Hoofdredacteur). Tel. 030-943631.

L.E. Groen, Heelsumseweg 49, 6721 GR Bennekom.

J.J. de Morree, Kon. Emmalaan 23, 2264 SH Leidschendam. Secretariaat: Mevr. J.M. Smit Reesink, Prins Willem Alexanderlaan 104, 6721 AE Bennekom.

Redactieraad

A.B. Pullen (voorzitter) en B. Zonneveld.
Correspondentieadres: A.B. Pullen, Pr. Beatrijkslaan 10, 7711 KG Nieuwleusen.

Advertentietarieven

1/16 pag. f 30,-/Bfrs 600, 1/8 pag. f 55,-/Bfrs 1100, 1/4 pag. f 85,-/Bfrs 1700, 1/2 pag. f 140,-/Bfrs 2800, 1/1 pag. f 240,-/Bfrs 4800. Kortingen op aanvraag.

Verkoop losse nummers

Via de boekenbeurs, zie onder instellingen

Instellingen

Bibliotheek

J. Magnin, Ooievaarstraat 13, 3291 XK Strijen.
Catalogus ad f 1,50/Bfrs 30 te bestellen op postbank rekg 13.45.616 t.n.v. J. Magnin.

Clichéfonds

J. Schraets, Geuldersedijk 2, 5944 NH Arcen. Tel. 04703-2913

Diatheek

J. Deckers, Hertogstraat 39, 6441 HA Brunssum. Tel. 045-272641

Plantencentrale

Mevr. E. van Die-van Wijnen, Molenweg 56, 6741 KM Lunteren. tel. 08388-3579.

Boekverkoop en verenigingsartikelen

Mevr. E. van Die-van Wijnen, Molenweg 56, 6741 KM Lunteren. tel. 08388-3579. Zie elders in het verenigingsnieuws voor gedetailleerde opgave.

Boekenbeurs

W. Alsemgeest, Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort. tel. 03484-1083

Nieuwe Leden

Bijgewerkt tot 22 juli 1993

Groot A.P. de, Pieter Vlamingsstraat 222, 1093 DJ Amsterdam.

Lokhoff W.J.M., van IJsendijkstraat 231, 1442 CL Purmerend.

Edel B., Galjoen 15, 1771 GT Wieringerwerf.

Morauw G.J., Stationsstraat 3, 1815 TA Alkmaar.

Beurskens P., Dr. H. Colijnstraat 206, 2283 XV Rijswijk.

Hameren G. van, P. de la Courstraat 11, 2313 BP Leiden.

Dool J., R.P. Geerligspad 6, 2331 GV Leiden.

Jager F.G. de, Dedemsvaartweg 382, 2545 AK Den Haag.

Zollner C.L., Herculesweg 137, 2624 VW Delft.

Peek W.G., Pijperring 294, 2625 EW Delft.

Schulte R., De Ruyterstraat 55, 2676 XA Maasdijk.

Ek W.B.M. van, Tesselschadelaan 144, 2741 AW Waddinxveen.

Beek A.B.J. van, Joh. Postlaan 22, 2995 VK Heerjansdam.

Bravenboer S.K., Kwartellaan 34, 3135 KD Vlaardingen.

Schurink J.G.W., Fazantlaan 10, 3136 RN Vlaardingen.

Kerkhof H. v/d, Wittenstein 3, 3328 MR Dordrecht.

Delver M., van Asch van Wijckskade 6, 3512 VN Utrecht.

Zanden N.J.L. van, B.R. Kartinistraat 89, 3573 XB Utrecht.

Bruggeman E., Griffensteynsepl. 23, 3703 BE Zeist.

Hof-v/d Heuvel L. v/d, Hertzogstraat 24, 3851 DL Ermelo.

Mul Y., Maasdijk 377, 4264 AR Veen.

Toom W.I. den, Kersestraat 33, 4462 CN Goes.

Luyckx P.J.G., Moriaandreef 100, 4645 GK Putte.

Oerle T. van, Achterstraat 27, 4911 AX Den Hout.

Eynden J.H.M. van, Hertogstraat 58 A, 5021 CD Tilburg

Lamoen J.M. van, Puccinistraat 39, 5283 JT Boxtel.

Stiphout J. van, De Voortstraat 8, 5465 RK Veghel.

Claessens P.J., Randenrade 31, 5807 BL Oostrum.

Broekman Mej. A.C., Spechtstraat 159, 5932 VG

Tegelen.

Metselaars J.G.M., Koetsiersweg 20, 5988 CN Helden.

Smeets W., Op Den Coul 30, 6124 BB Papenhoven.

Paulissen C.H., Keltenstraat 3, 6171 AS Stein.

Franssen A., Wilhelminastraat 32, 6351 GN Bocholtz.

Veltstra Fam. Achter den Winkel 306, 6372 RR Landgraaf.

Aretz M., Mergelsweg 31, 6419 EA Heerlen.

Bosch Mevr. v/d, Past. Yzeymanstraat 27 B., 6451 BL

Schinveld.

Zweerus A., Dr. Schaepmanlaan 9, 6823 AN Arn-

hem.

Heumen T.L. van, Kam. Onneslaan 26, 8024 CN

Zwolle.

Briegaas M., van Beymastraat 15, 9257 WB Noord-

bergum.

Ginkel - Gemser H. van, Willemstad 2, 9363 XE

Marum.

Oostenbrink P., Domcapittel 15, 9411 MJ Beilen.

Groot F. de, Terlaanstraat 18, 9602 XG Hoogezand.

Stroetinga G., Bezettingslaan 148, 9728 EL Gronin-

gen.

Cactusflora Leuven, ½s Hertogenlaan 119, 3000

Leuven, België.

Ampe C., Titecastraat 56, 8200 St. Michiels, België.

Maes Chr., Stationswegel 24, 9111 Belsele, België.

Ballasini C., Klingerberg 16, 3506 Helsa, Duitsland.

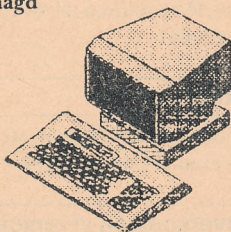
Bechthold M., Am Waldrand 24, 68 Mannheim, Duitsland.

Thelot J.P., Allee des Mesanges 94, 83136 Forcal-

queiret, Frankrijk.

Mededelingen & Verenigingsnieuws

assistentie gevraagd

Het bestuur zoekt hulp (m/v) voor een tweetal zaken.

Allereerst zoeken wij hulp voor de opmaak van ons blad SUCCULENTA.

De werkzaamheden zijn de verzorging van de

lay-out en de bewaking van de deadlines. Hierbij is het bezit van een computer wenselijk en kennis van tekstbewerking onontbeerlijk. Ook het bestellen en beheren van de litho's zien wij graag in deze handen. Inlichtingen bij de secretaris.

Vervolgens zoeken wij een lid, dat bekend is met de cactustuinten van Noord Spanje en de Riviera. Het ligt in het voornemen met ingang van 1994 wederom plantenreizen voor onze leden te organiseren. Voor deze reizen, die door deskundigen worden georganiseerd hebben wij een vakkundige gids nodig. Deze eerste reizen zullen in het voor- en/of najaar van 1994 plaatsvinden. Zij, die er voor voelen, voorlopig voor 1994, als gids mee te gaan, nemen contact op met de secretaris. Nadere mededelingen over deze eerste reizen in het kader van Succulenta 2000 volgen in de eerstkomende nummers.

WISSELING SECRETARIAAT

De afdeling West Brabant zit momenteel zonder secretaris. De functie wordt waargenomen door het bestuurslid, de heer H.M.S. Mevissen (voorzitter), Dinantstraat 13 te 4826 LH Breda

OPROEP AAN ALLE BIBLIOTHECARISSEN

Er leeft een idee, om één gezamenlijke catalogus te vervaardigen voor de vereniging en afdelingen. Dit om te bereiken, dat een zo groot mogelijk lektuur-aanbod voor de leden bereikbaar is. Het is reeds verschillende malen voorgekomen, dat leden zich "te pletter" zoeken naar een bepaald werk, dat bij een afdeling "om de hoek" zomaar voorhanden is. Uw (verenigings) secretaris ontvangt graag suggesties en adhesie.

75-JARIG BESTAAN VAN SUCCULENTA

In de vorige aflevering is opgeroepen deel te nemen aan de onderdelen van het jubileumweekend de diawedstrijd, plantenkeuring en aan de planten- en boekenveiling. Hierna zullen deze onderdelen nader worden toegelicht aan de hand van de reglementen. Tevens wordt in deze bijlage het programma-onderdeel "workshops" en de open dag bij liefhebbers toegelicht.

REGLEMENT DIAWEDSTRIJD

Inzenden

1. Leden van Succulenta kunnen deelnemen aan de nationale diawedstrijd die in het kader van het 75 jarig bestaan van Succulenta in het weekend van 28/29 mei 1994 wordt georganiseerd.
2. In de periode van 1 november 1993 tot en met 28 februari 1994 kunnen deelnemers maximaal drie dia's opsturen naar Peter Knippels, Aakwerf 9, 2804 MZ Gouda. Het verdient de voorkeur dit aangetekend te doen.
3. De ingezonden dia's dienen voorzien te zijn van gegevens van de inzender, alsmede van de naam van de plant of planten.
4. De deelnemers ontvangen zo spoedig mogelijk na 29 mei hun dia's terug.

Selectie

5. Bij voldoende deelname wordt voor 28 mei 1993 een voor-selectie gemaakt. Hierbij worden de (circa) 20 mooiste dia's geselecteerd.
6. De voorselectie zal worden gemaakt door 2 deskundigen.
7. De selectie van (circa) 20 dia's zal in het weekend getoond worden.

Prijzen

8. Na de selectie stellen de deskundigen ook een eerste, tweede en derde prijswinnaar vast.
9. Door middel van stembriefjes kunnen de aanwezigen bij de vertoning van de dia's hun keuze van mooiste dia kenbaar maken.
10. Aan de dia met de meeste publieksstemmen wordt de publieksprijs toegekend.
11. De prijzen worden zaterdagavond tijdens de receptie uitgereikt door de voorzitter van Succulenta.

JUBILEUM ZAAIWEDSTRIJD 1994

In 1994 wordt in verenigingsverband een zaaiwedstrijd georganiseerd. Voor deze zaaiwedstrijd zijn de volgende zaden aangekocht:

- Dolichothele saffordii
- Micranthocerus strekeri en
- Ficus petiolaris

Deze zaden zijn op de volgende wijze verkrijgbaar: Bij het clichéfonds; zij worden gratis meegeleverd bij een (minimum) bestelling. Collectief (op afhaalbasis) bij de afdelings- en verenigingssecretaris(sen)

Voor de keuring worden de afdelingen verzocht, de eerste ronde op zich te nemen.

12. De organisatie is voornemens om de dia's die in de prijzen zijn gevallen in Succulenta -vergezeld van een kort verhaaltje- af te drukken. Dit is afhankelijk van de technische eisen en van de verdere gedachtevorming omtrent dit onderwerp.

REGLEMENT PLANTENKEURING

Deelname

1. Leden van Succulenta kunnen deelnemen aan de plantenkeuring, die deel uitmaakt van de te houden activiteiten tijdens het jubileumweekend van 28 en 29 mei in de Hortus Botanicus te Leiden.
2. Deelname geschiedt door:
 - a. voor 1 mei 1994 aan te melden bij een der commissie-leden welke plant(-en) zullen worden ingebracht en
 - b. op zaterdag 28 mei 's morgens tussen 9.00 en 11.00 uur de betreffende plant(-en) daadwerkelijk in te brengen in de Orangerie van de Hortus.

IMPORTPLANTEN WORDEN NIET GEACCEPTEERD.

3. De opzet is dat de gekeurde planten gedurende de verdere duur van het weekend bezichtigd kunnen worden als plantententoonstelling.
4. Dit betekent dat in principe de deelnemers hun plant(-en) eerst zondag na 16.30 uur kunnen meenemen.

Opzet en inhoud plantenkeuring

5. De planten die worden ingebracht dienen minimaal 1 jaar in het bezit te zijn van de inbrenger.
6. De plantenkeuring is gebaseerd op de engelse situatie, inhoudende:
 - a. de planten worden "anoniem" opgesteld op tafels;
 - b. de planten worden ingedeeld in groepen. De Engelse zustervereniging BCCS kent vaste groepen/klassen. In de situatie van Succulenta zullen afhankelijk van de hoeveelheid en sortering van de ingebrachte planten klassen worden samengesteld;
 - c. tussen 11.00 en 12.00 uur worden de planten door officiële Engelse keurmeesters (official judges) gekeurd en worden prijzen toegekend;

d. de planten die in de prijzen zijn gevallen, worden voorzien van een vermelding;

7. Aan de planten worden punten toegekend, maximaal 20, onderverdeeld:

a. algemene indruk plant max. 5 punten met als aandachtspunten: - groei van de plant (uiterlijk, kleur) - beschadigingen door ongedierte

b. grootte van de plant in verhouding max. 5 punten tot volwassen plant (geënt/eigen wortel)

c. bloei max. 2 punten - is de plant bloeibaar, dan moet zichtbaar zijn dat de plant bloeit of aannemelijk zijn dat hij gebloeid heeft of zal bloeien; oude bloemen, zaadbessen, bloemen of knoppen kunnen als bewijs dienen

d. vrij van ongedierte en ziekten max. 2 punten

e. moeilijkheidsgraad kweken max. 3 punten

f. zeldzaamheid plant max. 2 punten

g. presentatie max. 1 punt - schone pot - aanwezigheid label - juiste benaming (huidig geldende naam of juiste oude benaming)

8. Alle deelnemers ontvangen een certificaat.

Prijzuitreiking

9. Per in te delen categorie wordt een eerste, tweede en derde prijs toegekend.

10. De prijzuitreiking zal plaatsvinden tijdens een bijeenkomst op zaterdagavond.

REGLEMENT PLANTEN- EN BOEKENVEILING

Opzet en werkwijze

1. De planten- en boekenveiling is een nieuwe (en eenmalige?) wijze van verkoop van planten en boeken van Succulenta-leden, centraal opgezet en uitgevoerd onder de paraplu van de vereniging.

2. De aangeboden artikelen worden per opbod verkocht in het jubileumweekend van 28/29 mei 1994.

Inbrengen artikelen

3. Leden van Succulenta kunnen schriftelijk, alsmede mondeling, hun artikelen aanbieden bij Wim Alsemgeest (boeken; Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort, tel.: 03484-1083) of bij Peter Knippels (boeken en planten).

4. Bij het aanbieden worden gegevens gevraagd betreffende: naam, adres en telefoonnummer inzender; naam boek, auteur, jaar uitgave, hoeveelste druk, staat waarin het boek verkeert, gevraagde minimumprijs en eventuele andere opmerkingen. In de situatie van planten wordt informatie gevraagd over naam, ouderdom, herkomst en eventuele andere opmerkingen.

IMPORTPLANTEN WORDEN NIET GEACCEPTEERD.

5. Leden kunnen tot 1 februari 1994 artikelen aanbieden.

6. In het aprilnummer (nr. 2) van 1994 zal een volledig overzicht van aangebrachte artikelen worden opgenomen.

7. Leden kunnen het artikel tot 1 week voor 28 mei 1994 - op eigen kosten - opsturen naar een van bovengenoemden of het meenemen naar het jubileumweekend en het uiterlijk een half uur voor aanvang op zaterdag overhandigen aan een van bovengenoemden.

Prijs en verkoop

8. Tussen de jubileumcommissie en de inbrenger wordt een minimumverkoopprijs afgesproken.

9. Wordt bij de veiling deze afgesproken minimumprijs niet behaald, dan wordt het artikel geretourneerd aan de inbrenger.

10. Wordt hoger geboden dan de minimumprijs, dan zal van de betaalde prijs door de koper 80% vervallen aan de inbrenger. De resterende 20% vervalt aan de jubileumcommissie voor dekking van kosten.

11. De betaling door de koper geschiedt onmiddellijk na afloop van de veiling aan de kassier. Het is niet mogelijk artikelen te kopen en de betaling per acceptgiro of bankoverschrijfformulier te laten geschieden.

Verantwoordelijkheid

12. Succulenta stelt zich niet verantwoordelijk voor eventuele fouten, schade of andere problemen, voortvloeiend uit de veilingverkoop.

WORKSHOPS

In het jubileumweekend worden 3 of 4 workshops georganiseerd.

De opzet van de workshops is zo dat een aantal sprekers (2 of 3) over een onderwerp ieder kort vertellen en vervolgens discussiëren/van gedachten wisselen met de aanwezigen. Van de "toehoorders" wordt dus een actieve inbreng verwacht. In de uitwerking wordt er voornamelijk vanuit gegaan dat de duur van een workshop ca. 1 uur is.

Gehoopt wordt dat de workshops de aanzet zullen zijn tot werkgroepen over de betreffende onderwerpen.

Mogelijke onderwerpen zijn:

- bedreigde succulenten (kweken en vermeerderen);
- epifytische succulenten; - winterhardheid van succulenten;

- de rol van de computer in de hobby;

- fotograferen van succulenten.

Om de onderwerpen van de workshops aan te laten sluiten bij de interesse van leden, vragen wij u: - spreekt één van deze onderwerpen u aan, of heeft u een alternatief; - zoudt u mee willen werken in een workshop als spreker/inleider, geef u dus op! Laat het ons zo spoedig mogelijk weten.

OPEN DAG BIJ LIEFHEBBERS

Een aantal afdelingen organiseert reeds enkele jaren met succes een open dag bij hun leden. Het is de bedoeling om op zaterdag 4 juni 1994 een landelijke open dag bij liefhebbers van succulenten te organiseren.

Deze open dag is met name gericht op niet-leden en bedoeld om de vereniging meer bekendheid te geven naar buiten toe. De open dag wordt in samenwerking met de afdelingen georganiseerd. Mocht u dus vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met het afdelingssecretariaat in uw regio of met een van ondergenoemden.

In de volgende aflevering meer informatie over: - de nationale Hortusdag/open dag bij liefhebbers; - het jubileumweekend (sprekers, programma en oproepen).

Heeft u vragen, suggesties, opmerkingen of suggesties, dan kunt u de volgende personen bellen: Cok Grootsholten (01740-27795), Jos Huizer (02522-30255), Peter Knippels (01820-37364) of Frans Noltee (078-124200).

AFDELINGSSECRETARIATEN

afdeling	secretaris	adres	woonplaats	telefoon
Achterhoek	Mw A. Heynen	Nr 97/2	7116 TC Kotten	05434-64314
Amsterdam	R. Tropper	Achterberglaan 49	1422 CW Uithoorn	02975-61959
Arnhem	Mw C.M. Geris	Dunantlaan 18	6721 AX Bennekom	08389-17319
Brabant-België	W.B. Folkertsma	Hoevelaan 12	B-1560 Hoeilaart B.	02-6573253
Delfzijl	H.Th. Wolven	Ds Sprengerweg 8	9902 RJ Appingedam	05960-26504
Dordrecht	N.M. Mimpfen	Venuslaan 32	3318 JX Dordrecht	078-171905
Drenthe	Mw A. Greydanus	Schapendrift 163	9411 BP Beilen	05930-4884
Eindhoven	H. Spitters	De Wever 94	5506 AX Veldhoven	040-537632
Flevozoom	J. Bruijn de Vries	van Strijlandweg 41	3851 JN Ermelo	03417-57209
Fryslân	A. Veenstra	Bernhardlaan 48A	9291 HP Kollum	05114-1966
Gooi/Eemland	H.G. Krijnen	Prof. Struyckenln 14	3741 EZ Baarn	02154-18724
Gorcum/den Bosch	M. Jamin	Jan Oomsstraat 6	5324 BB Ammerzoden	04199-3856
Gouda	J. Schouten	Heuven Goed- hartst36	2811 BX Reeuwijk	01829-3029
's Gravenhage	Mw N. Borgs	de Genestetln 83	2522 LB den Haag	070-3935208
Groningen	H. Molenberg Veen	Kerkstraat 7	9906 PP Bierum	05969-1724
Haarlem	G. Koerhuis	Weteringstr. 34	2023 RV Haarlem	023-262624
den Helder	W. Lohrengel	Kanaalweg 15	1782 GA den Helder	02230-25777
Hoeksche Waard	Mw J. Hoogvliet	M. Oosteromstr. 7	3262 GH O. Beerland	01860-17925
Kennemerland	W.J.v.d. Plas	Vredenburg 37	2036 HC Haarlem	023-358530
Leiden	Th. Q. Hoekstra	Frankenburg 54	2235 AR Valkenburg	01718-71497
Nijmegen	R. Maessen Claessen	Weezenhof 12-32	6536 EZ Nijmegen	080-440425
N. en M. Limburg	J. Joosten	Zalzerkampweg 84	5926 PL Venlo	077-827863
Rotterdam	E. Kleinman vd Bosch	Paulus Potterlaan 31	2902 GN Capelle/IJssel	010-4516559
Tilburg	A. Vervest	Boxmeersingel 19	5043 ZK Tilburg	013-700470
Utrecht	Mw M. Vredembregt	Anne Franklaan 31	3721 PK Bilthoven	030-282857
Voorne/Putten &				
Rozenburg	L.J. Stolck wvd	Binnenweg 12	3248 AG Melissant	01877-1059
West Brabant	H.M.S. Mevissen	Dinantstraat 13	4826 LH Breda	01650-33919
West Friesland	K. Hagenars	Spinel 32	1703 GH Heerhugowaard	02207-16612
IJsselstreek	A.J.D. Melcherts	Molenstraat 48	7581 BP Losser	05423-84695
Zaanstreek	J. Rozemeijer	Dörpsstraat 69	1531 HB Wormer	02982-4260
Zeeland	G. Spee	Diepeneestraat 4	4454 BJ Borssele	01105-2595
Zuid Limburg	J.M.G. Verwers	Citrusstraat 7	6412 WL Heerlen	045-727359
Zwolle	A.B. Pullen	Beatrixlaan 10	7711 KG Nieuwleusen	05296-2284

Instellingen

Propagandamateriaal, boekenverkoop en verenigingsartikelen.

Propagandamateriaal kan, tegen portovergoeding, bij mevr van Die aangevraagd worden, niet morgen in huis maar graag tijdig aanvragen. Er wordt steeds aan vernieuwing en modernisering van dit materiaal gewerkt. Er zijn op dit moment verkrijgbaar; -"Wat betekent die naam" een verklarend woordenboek van botanische namen van succulente- en aanverwante planten, prijs fl 15,50/ Bfrs 310. -Handleiding voor het verzorgen van cactussen en andere succulenten, prijs fl 6,-/Bfrs 120. -Discoboek Buining (duitse uitgave), prijs f 7,70/Bfrs 300. Verenigingsartikelen: -de bewaarband voor het tijdschrift (1 jaargang) fl 18,-/Bfrs 360 (vanaf 2 banden fl 16 Bfrs 320 per stuk)

-de verenigingsspeld. Deze is als steekspeld verkrijgbaar, prijs fl 4,-/Bfrs 80. - correspondentiekaarten uitgave 1992, prijs f 6,- afgehaald/ f 7,- per post.

De kalender 1994 is inmiddels gereed. De inkoop prijs is iets hoger dan die van de kalender 1993, vandaar dat de prijs voor de kalender 1994 f 0,50 hoger uitvalt. De afhaalprijs bedraagt f 9, = = p/st. Bij verzending per post zijn de portokosten verschuldigd. De prijzen bedragen dan:

1 exemplaar f 12,-

2 exemplaren fl 11,50 p/st

3/7 exemplaren fl 11,- p/st

vanaf 8 exemplaren fl 10,- p/st

De kalenders kunnen ook op de komende ledenvergadering worden afgehaald.

Bestellingen uitsluitend door overschrijving van het juiste bedrag en vermelding van het gewenste artikel op postgiro 3742400 t.n.v. Succulenta te Lunteren. Voor België, Belgische postgirodienst

Afdelingsnieuws

Achterhoek.

- 14 okt.** Plant van de maand: *Stapelia gigantea*; dia's en ruilavond.
11 nov. Plant van de maand: *Haworthia truncata*; Lezing door Henk de Looze?
9 dec. Jaarlijkse spelavond

plaats: E.N.O. gebouw Groenlo aanvang: 20.00 uur

Amsterdam

- 15 okt.** Lezing over Mesems.
19 nov. Lezing over Notocactussen etc.
17 dec. Jaarlijkse quiz door Karel.

plaats: Hfdgebouw v.d. Hortus Plantage Middenlaan 2a Amsterdam aanvang: 20.00 uur.

Arnhem.

- 14 okt.** Grote najaarsverloting; keuring zaailingen en stekken. Plant van de maand.
11 nov. Diavoordracht door de Heer S. Kooij over Chileense cactussen.
9 dec. Avond vol verrassingen.

plaats: Zaalte van de speeltuinvereniging "Tuindorp" achter het pand Floralaan 18 Wageningen aanvang: 20.00 uur.

Brabant-België

- 29 okt.** Dialezing door D. Jacobs over de Dominikaanse republiek.
26 nov. Dialezing door F. Lampoo over Californi, land van contrasten, deel 2 Utah?

plaats: Hoger Rijksinstituut voor Tuinbouw de Bavaylei 116 1800 Vilvoorde aanvang: 20.00 uur.

Delfzijl e.o.

- 7 okt.** Dialezing door de heer de Looze.
4 nov. Dialezing door de heer J. Haak.

plaats: Groene Weide Snelgersmastraat 15 Appingedam aanvang: 19.30 uur.

Drenthe.

- 6 okt.** Lezing Anjo Keijzer over zijn reis naar Zuid Amerika.
3 nov. Jaarvergadering en plant van de maand door Lida van Hemel.
1 dec. Plantenquiz door Freek van de Linde en plant van de maand door Arend Schans.

plaats: Hotel Koopman de Palz 7 Beilen. aanvang:

BOEKENBEURS

TE KOOP GEVRAAGD; tweedehands boeken en tijdschriften over succulenten voor verkoop op de najaarsvergadering van 1993. Dit om de najaarsvergadering extra attractief te maken. Het aangeboden materiaal wordt tegen dezelfde prijs verkocht. Ook Succulenta's van vóór 1960 zijn welkom.

Aanbiedingen aan W. Alsemgeest, Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort. Tel. 03484-1083.

Eindhoven.

- 11 okt.** Lezing door A. Goossens over Chili.
8 nov. Lezing J. Jagerszky over Evolutie, deel 2.
13 dec. Lezing W. Alsemgeest over Mexico.

plaats: Wijkgebouw ¼t Slot. Kastelenplein 167 Eindhoven aanvang: 20.00 uur

Flevozoom.

- 11 okt.** Eigen Avond
15 nov. Spreker met een reisverslag.
20 dec. Jaarvergadering met de traditionele kwis, te verzorgen door leden uit Nijkerk en Putten.

plaats: Groen van Prinstererschool Verkeersweg 51 Harderwijk aanvang: 20.00 uur.

Fryslân.

- 12 okt.** Lezing door de Heer Mayer over zeven stageweken bij de Mesa Garden, Nieuw Mexico.
9 nov. Lezing door de heer Bourgogne over Rotstuinen.
14 dec. Lezing "de eigen verzameling" door Hendrik Buren.

plaats: Zalencentrum Tivoli Huizumerlaan 59 Leeuwarden aanvang: 19.30 uur.

Gooi- en Eemland.

- 14 okt.** Dialezing door H. Rubingh over zijn planten.
11 nov. Dialezing door J. Pot over een reis naar Bolivia, Sulcorebutia.
9 dec. Henk Birkhof: Dia's van zijn planten.

plaats: Kleine zaal van Goede Herderkerk Simon Stevinweg 146, ingang Lieve de Keylaan Hilversum aanvang: 20.00 uur.

Gouda e.o.

- 21 okt.** Lezing
28 okt. Dialezing over Lobivia door Clazien Bouman.
25 nov. Lezing "Tussen Richtersveld en Kaokoland" door A.B. ten Brugge.
16 dec. Traditionele feestavond.

plaats: Grote zaal sporthal "Zuidhaghe" Melis Stokelaan 1201 Den Haag aanvang: 20.00 uur

Groningen.

- 21 okt.** Lezing door de heer Looze.
18 nov. Lezing door Anjo Keizer over de flora van de zuidelijke staten van Amerika.
16 dec. Jaarvergadering.

plaats: Scholengemeenschap de Vinkenborgh, Tracertijnstraat 12 te Groningen aanvang: 19.00 uur

Hoeksche Waard

- 14 okt.** Wim Alsemgeest vertelt over zijn bezoek aan Arizona.
11 nov. Voordracht door Jan Magnin over Gran Canaria.
9 dec. Avond, traditioneel verzorgd door het Natuur Educatief Centrum.

plaats: Natuur Educatief Centrum bij de Rijkshaven Numansdorp aanvang: 20.00 uur

Nijmegen

- 5 okt.** De heer van Dalen over "Citeswetgeving"
 ???
2 nov.
7 dec. Nico Uittenbroek

plaats: Opleidingscentrum 't Vanck Energieweg 19 Nijmegen aanvang: 20.00 uur

Noord- en Midden Limburg

- 22 okt.** Dia voordracht door de heer Pilz.
26 nov. Dia voordracht over Argentinië door F. Maessen.

plaats: zaal van de kanovereniging "de Viking" Vikingweg 1 Venlo aanvang: 20.00 uur

Rotterdam e.o.

- 25 okt.** Lezing door B. Zonneveld over Alpenplanten in Joegoslavië en Bulgarije.
29 nov. Lezing door J.P.M. Keijzer over Euphorbia.
20 dec. Bingo.

plaats: bovenzaal van het Wijkgebouw Pier 80 Rösener Manzstraat 80 Rotterdam aanvang: 20.00 uur

Tilburg

- 11 okt.** Lezing Maurice Genotte over Alpenbloemen.
8 nov. Thema avond, agave 13 dec. Jaarvergadering.

plaats: Kasteelhoeve Hasseltstr 256 Tilburg aanvang: 20.00 uur

Utrecht e.o.

- 10 okt.** Lezing door Paul Shirley over "Van Alles Wat".
11 nov. Lezing door Clazien Bouwman over Lobivia's

plaats: Buurthuis Ravelijn H.Graaflandstraat 2a Utrecht aanvang: 20.00 uur

West-Brabant

- 16 okt.** Algemene vergadering met nabeschouwing over feestavond en ruilbeurs.
20 nov. Dialezing.
18 dec. Algemene vergadering en vragenuurtje.

plaats: cafe rest. "Marktzicht" Markt 50 Etten-Leur aanvang: 14.00 uur

Ysselstreek

- 29 okt.** Thema avond: de kas in de winter.
26 nov. Lezing door de heer Bercht over Brazilië.
17 dec Jaarvergadering.

plaats: Autodistribution van Rijn Manegestr 1 Deventer aanvang: 20.00 uur

Zaanstreek

- 1 okt.** Lezing door H. Krijnen over Echinocereus.
5 nov. Lezing door de Heer Kooy over cactussen uit Chili.
10 dec. Gezellige avond.

plaats: kantine van de sporthal De Springplank Saenredamstraat 34 Assendelft aanvang: 20.00 uur

Zeeland

- 29 okt.** Lezing Nico Uittenbroek
26 nov. Plant v.d. Maand en dia's eigen leden.

plaats: Thomaskapel aan de Vrijlandstraat Middeburg aanvang: 19.30 uur

Zuid Limburg

- 5 okt.** Leden nemen dia's en/of foto's mee van hun vakantie.
2 nov. Lezing door R. Mayer over zeven weken op een mesa, stage lopen bij Steven Brack.

plaats: Gemeenschapshuis Hoofdstraat 12 Schimmert aanvang: 19.30 uur

Zwolle

- 19 okt.** "Vaassense avond" 23 nov. Dialezing over Sulcorebutia door J. Pot.
21 dec. Dia's uit de Diatheek door Jan Slagers, Alie van Essen en Willemien Adams.

plaats: Gebouw de Groene Welle, v/h Centrum voor Tuinbouwonderwijs Prinses Margrietstraat 2 Zwolle aanvang: 19.30 uur

Nieuws van onze Belgische zusterverenigingen

- Aylosteria**
8 okt. Lezing door Genotte over Euphorbia.
12 nov. Lezing door W. Alsemgeest (NL) over de evolutie van cactussen en Thelocactussen.
10 dec. Zaai- en diawedstrijd.

plaats: Refter van de Stadsschool Vredeplein
Aalst aanvang: 20.00 uur

Cactusvrienden Limburg

- 18 okt** Huldiging trouwe leden, uitslag dia- en zaaiwedstrijd; ruilbeurs
15 nov Lezing L. van Criekinge over Brazilië, deel 1
20 dec Voorstelling zaadlijst op dia, zaadverkoop

plaats: Cultureel Centrum Dekenstraat 40 Heusden Zolder aanvang: 20.00 uur

Grusonia

- 8 okt.** Lezing door Staf Cools over Noord Namibië in Don Bosco te Torhout.
16 okt. 16 uur "Groentjes"

Evenementen Kalender

- 1993**
16 okt. Najaarsvergadering Succulenta in Wijtegem, België
1 nov. Start deelname aan Jubileum Dia wedstrijd
- 1994**
1 jan. Start Jubileum zaaiwedstrijd
28 feb. Sluiting inbreng voor Jubileum planten- en boekenveiling
28 feb. Sluiting deelname Jubileum Dia wedstrijd
1 mei Sluiting deelname aan de Jubileum plantenkeuring
28/29 mei Jubileummanifestatie/ Voorjaarsvergadering etc.
4 juni Nationale Hortusdag/ Landelijke open dag Succulenta.
16 juni 75e verjaardag van de vereniging SUCCULENTA.

Een geslaagd evenement

De Cactus- en Succulentenbeurs met show van de afdeling ZUID LIMBURG vond plaats op 22 en 23 mei j.l. in de Botanische Tuin van Kerkrade West.

De eerste maal, dat wij van deze locatie gebruik konden maken, werd meteen een succes.

Wat een lokatie! Wat een entourage!

Daarbij kwam het prachtige weer en de fantastische hulp van alle medewerkers van de tuin. Ook de medewerking van onze eigen leden voor-, gedurende en na de beurs was geweldig. Niets dan lof!

De standhouders op de beurs stonden in de tuin en deden goede zaken met het zeer talrijke publiek. Er was zelfs een bus, vol bezoekers uit Belgisch Limburg.

De show was niet groot, doch wel goed geslaagd. Veel leden hadden voor mooie planten gezorgd. Ook de heer Dijkema van de Botanische Tuin had een presentatie van Hayworthia's verzorgd, voorzien van uitgebreide documentatie. Herman Busser stond er met een postzegelshow. Er hebben zich nieuwe leden gemeld. Ook was er veel belangstelling voor de demonstraties. Op het terras was het gezellig toeven. En maar keuvelen met vakbroeders!

Gezien het resultaat en omdat Succulenta in 1994 75 jaar bestaat, houden we in mei van het volgende jaar weer een beurs met show!

Tot dan...

Namens allen: Jan Essers.

VRAAG EN AANBOD

Opgaven voor nr 6 van 1993 moeten vóór 31 Oktober 1993 bij **Mevr. J.M. Smit-Reesink, Prins Willem Alexanderlaan 104, 6721 AE Bennekom** zijn. Leden van Succulenta mogen per jaar éénmaal gratis een advertentie in deze rubriek zetten. Alleen advertenties de hobby betreffende worden opgenomen.

Aangeboden: Peruvianus monstrosus, 1.10 m hoog en 40 cm breed. Euphorbia canariensis 5-armig, ongeveer 1,20 m hoog. Tegen elk aannemelijk bod. Secr. Succulenta 's Gravenhage e.o., tel. 070-3935208

Aangeboden: Tegen elk aannemelijk bod: 21 jaargangen van Succulenta, 1973 t/m 1993. H. van Buren, Venusstraat 107, 3371 TP Hardinxveld.

Gevraagd: Het boek "Lobivia 85" van W. Rausch. Joh. de Vries, Prinsenweg 5, 3237 LN Vierpolders, tel. 01810-14088.

Te koop wegens beindiging van de hobby: z.g.a.n., één seizoen gebruikte DRU gevelkachel met thermostaat. Mevr. van Koeverden, Bemmell. tel. 08811-63176.

Aangeboden: gemengde verzameling van ongeveer 650 cactussen + voorraad reservepotten. Houten muurkas 3.75 X 2.25 m., 2 automatisch bediende luchtramen + DRU gevelgaskachel. G.G. Westerbeek, Eindhoven, tel. 040-444798

Te koop wegens beindiging hobby: gemengde cactusverzameling, ongeveer 1000 planten in één koop, eventueel met aluminium kas, 2,5 x 5,5 m incl. tabletten, verwarming, verlichting en verder toebehoren. E.H. Strating, Vaartweg 26, Espel. tel. 05278-1495.

Te koop gevraagd: stekken of knollen van Ceropegia's, in het bijzonder C.sandersonii, C.ampliata, C.derechii en andere. **Te koop aangeboden:** bloei-bare planten van Gymnocalycium erinaceum Lambert. (beschreven 1983). Dr. Apr.E. Crombel, Kouterstraat 41, B-8650 Houthulst (Merkem) België.

Te koop gevraagd: planten van het geslacht Sansevieria. Lijst graag aan Mr. & Mrs E.W. Withers, 45 Glebe Crescent, Rugby, Warwickshire, CV21 2 HG, Engeland.

Te koop gevraagd: Coleocephaloc. luetzelburgii, Meloc. horridus, -ruestii, -pygmaeus, -onychanthus, Discocactus glauxianus, -paranoensis, -pachythele. Mevr. M. Desender-Bruneel, C. Barbierlaan 9, B-8210 Loppem, België.

CACTUSSEN

TE KOOP GEVRAAGD

Collecties, zaaisels en Copiapoa's.

J.F.A. Wortelboer, Meer en Vaart 360,
1068 LH Amsterdam, tel. 020-6191055

TE KOOP GEVRAAGD

Bent U genoodzaakt, om welke reden dan ook, uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met:

Gerrit Melissen, Korenmolen 9,
3738 WL Maartensdijk, 03461-3366.

BLADKAKTUS

Binnenlandse en buitenlandse boeken steeds voorradig. Wij bestellen graag voor U.

Vraag onze Bladkactus, een lijst met succulente literatuur aan.

NATUUR & BOEK

Bankastraat 10
2585 EN 's-Gravenhage
Tel. 070-3505648

BERCHT

ZAADLIJST 1994

Voor velen van U al een begrip, voor anderen een nieuwe ontdekkingsreis.

Vele zaden, die u zoekt zult u in deze zaadlijst vinden, waaronder een groot aantal van goed bekende vindplaatsen c.q. onder veldnummer. U vindt soorten uit de geslachten Acanthocalycium, Astrophytum, Cereus, Pilocereus, Echinocereus, Discocactus, Notocactus, Echinopsis, Lobivia, Mammillaria, Parodia, Uebelmannia, Agave, Nolina, Portulaca, enz. enz., maar bovenal een vrijwel volledig assortiment Gymnocalcium. Kortom, ruim 2000 soorten wachten op U.

Bestel de zaadlijst bij:

L. Bercht, Maurits Hof 124, 3481 VN Harmelen. Tel. 03483 - 2300 Fax 03483 - 1213
(bij afwezigheid kunt U het telefonische antwoordapparaat inspreken).

Hebt u vorig jaar besteld, dan ontvangt u de lijst automatisch rond half november.

CACTUSSEN-EN VETPLANTENZADEN

Schrijf vandaag nog voor
GRATIS ZAADLIJST

**DOUG AND VIVI ROWLAND,
200 SPRING ROAD, KEMPSTON,
BEDFORD, ENGLAND, MK42 8ND**

**uhlig
kakteen**

D-7053 KERNEN i.R.
(Rommelshausen) bij Stuttgart.
Postbus 1107, Duitsland
Tel. (07151) 41891 Fax (07151) 46728
Kwekerij: Hegnacher Strasse

- meer dan 200 geslachten, meer dan 1000 soorten zeldzame planten en zaden.
- verzending over de gehele wereld.
- bezoekers en groepen zijn van harte welkom.
- onze planten- en zaadlijst ontvangt u op aanvraag tegen een internationale antwoordcoupon.

ZAADLIJST MESA GARDEN

Zaadlijst ook met winterharde cactussen, vele geogost in de natuur.

Ancistrocactus, Coryphantha, Echinomastus, Epithelantha, Escobaria, Mammillaria, Sclerocactus, ook vele andere, ook zuidamerikaanse soorten, Lithops, te veel om op te noemen.

Bestel uw lijst bij:

Mesa Garden P.O. Box 72, Belen, NM 87002, USA of bij **Rainer Pillar Klaus-Stürmerstrasse 13, D-4500 Osnabrück** (bestelling en betaling mogelijk via Duitsland).

overeenkomst tussen de Agaven van Seinpost (73) en die van het dichtbij gelegen schiereiland Paraguana (71, 72). De stekels van planten van Siberië (228) en Wishi (247) doen denken aan die van Puerto Santo bij Carupano (82, 82A), die van Martha-Coosje (227) aan die bij Los Testigos (83) en die van Kiridongo (251) aan die bij Guanta (78A). Op Aruba lijken de stekels van planten van Tanki Leendert (241) op die bij Puerto Santo (81). Op Bonaire zijn agaven van Dos Pos (25, 26) nauwelijks verschillend van die bij La Guayra (23, 24) en ook die van Maraca (247) en Hotel Zeebad (251, 252) doen aan var. *laguayrensis* denken. Ook tussen populaties op verschillende eilanden en tussen materiaal van verschillende vindplaatsen op één eiland kunnen overeenkomsten worden vastgesteld.

Agave karatto Mill. (A. trankeera Trel.)

Trelease (1913) 26, pl. 25-28
 Boldingh (1913) 151; (1914) 18
 Berger (1915) 218
 Wagenaar Hummelinck (1936) 241-243, fig. 21; (1938) 24-26, fig. 9, pl. 4b
 Arnoldo (1954) 18; (1954a) 95; (1964) 74; (1971) 62
 Stoffers (1981) 306

De 'pita di tranque' (fig. 27), waarvan men aanneemt dat hij ooit uit St. Eustatius is geïmporteerd, werd vroeger veel voor het afgrenzen van terreinen gebruikt en komt thans nog voor op plaatsen waar hij is aangeplant of verwilderd.

Het typemateriaal van *A. trankeera* dat door Boldingh in 1909 op Curaçao werd verzameld, heeft kegelvormige eindstekels die duidelijk zijdelings zijn afgeplat, enigszins

Fig. 27. Een verwaarloosd stukje Curaçao achter de Isla, dat door een bulbillen dragende pita di tranque wordt beheerst

stekelpuntig zijn, met een teruggebogen of nauwelijks teruggelopen spits (fig. 28, 29). De aan de basis samenkomende bladranden zijn glad en vrij scherp. Deze stekels lijken niet te verschillen van die bij enkele planten van *St. Eustatius* (Wagenaar Hummelinck 1986).

Bij het zelf verzamelde materiaal bevinden zich ook eindstekels met een zuivere kegelvorm en een enkele met min of meer getande randen. Eindstekels van *A. trankeera* die kegelvormig, omstreeks 3-3,5 maal zo lang als breed en niet duidelijk gekromd zijn en gladde randen hebben, vallen ruimschoots binnen de variatiebreedte van de Bovenwindse karatto's. Ook in het veld vertonen de bloeiende trankeera's en karatto's een sprekende gelijkenis.

Fig. 28. Bladonttrek van *Agave karatto*

A. karatto

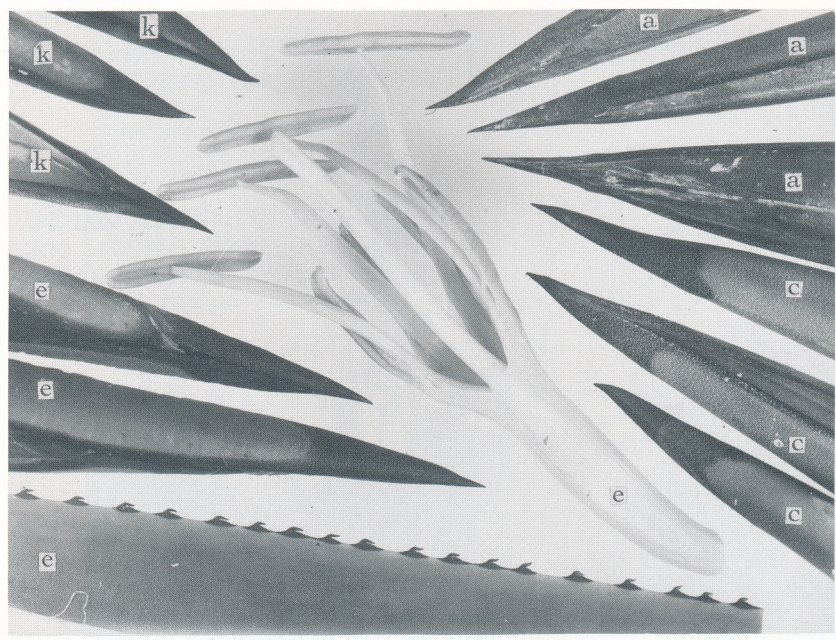

Fig. 29. De eindstekels van *Agave trankeera* van Aruba (a, nr. 96) en Curaçao (c, 93) vertonen een treffende gelijkenis met die van *A. karatto* van St. Kitts, (k, 86) en *St. Eustatius* (e, 89). In het midden een bloem van *St. Eustatius*

Fig. 30. Bloemen van *Agave vivipara*, waarbij van drie stuks de voorzijde is verwijderd om te laten zien hoe de stijl pas uitgroeit als bloemdek en meeldraden beginnen te verwelken (Klein Bonaire, nr. 211)

Samenvatting

Een hernieuwd onderzoek van de in 1930 en 1936 op de Benedenwindse Eilanden van de Kleine Antillen verzamelde agaven (nr. 1-98), waarover in 1936 en 1938 werd gepubliceerd, en de bestudering van nog enig in later jaren ter beschikking gekomen materiaal (nr. 191-255) heeft niet kunnen bijdragen tot een vereenvoudiging van de problemen met betrekking tot de omgrenzing van de door Trelease in 1913 beschreven soorten.

Agave vivipara blijkt een in zijn typische vorm duidelijk te onderscheiden soort, die echter zo variabel is dat men verschillende vormen kan onderscheiden, waarbij aan bastaardering met vooral *A. cocui* moet worden gedacht. Onderzoek van schaars aanwezig bladmateriaal bevestigde niet het voorkomen van typische *A. vivipara* op het vasteland en op de Venezolaanse eilanden, met uitzondering van Margarita waar op enkele plaatsen agaven voorkwamen die niet van *A. vivipara* konden worden onderscheiden.

Agave ruttieniae blijft als species gehandhaafd, hoewel deze soort minder duidelijk van *A. vivipara* verschilt dan aanvankelijk werd aangenomen. Hij is nog steeds slechts bekend van één vindplaats op Aruba, waar hij thans waarschijnlijk reeds is verdwenen. *Agave arubensis*, waarvan geen nieuw materiaal werd verzameld, wordt nog steeds als verschillend van *A. vivipara* beschouwd. *Agave petiolata*, een als niet inheems beschouwde soort waarvan slechts het typemateriaal bekend was, werd op Midden-Curaçao teruggevonden.

Agave boldinghiana bleek een moeilijk te omschrijven soort te zijn, die de indruk geeft niet tot de inheemse flora te behoren. *Agave cocui*, zoals deze door Trelease werd beschreven, is een veelvormige 'species' die mogelijk tot de inheemse flora moet worden gerekend. Op verscheidene plaatsen werden agaven aangetroffen met dezelfde kenmerken als bepaalde vormen van *A. cocui* op het Venezolaanse vasteland. *A. karatto* (*A. trankeera*) blijkt variabeler dan werd verondersteld. In enkele gevallen kon

deze soort op grond van eindstekel-
kenmerken nauwelijks van *A. cocui* var.
laguayrensis worden onderscheiden, wat,
zoals reeds werd vermoed (Wagenaar Hum-
melinck 1987), erop zou kunnen wijzen dat
de *Viviparae* niet altijd even duidelijk van
de *Caribae* verschillen.

Cromhoutstraat 38, 6971 AV Brummen

Literatuur

- Arnoldo, fr. M. (A.N. Broeders) - Gekweekte en
nuttige planten van de Nederlandse Antillen -
Uitg. Natuurwet. Werkgroep N.A. Curaçao 3 - viii
+ 149 pp., 225 fig. op 63 pl. excl. (1954)
- Arnoldo, fr. M. - Zakflora. Wat in het wild groeit
en bloeit op Curaçao, Aruba en Bonaire - Uitg.
Natuurwet. Werkgroep N.A., Curaçao 4 - viii +
169 pp., 156 fig. op 68 pl. excl. (1954a)
- Arnoldo, fr. M. - Zakflora. (2de, herz. dr.) - Uitg.
Werkgroep 16 - 232 pp. (1964)
- Arnoldo Broeders, fr. M. - Handleiding tot het
gebruik van inheemse en ingevoerde planten op
Aruba, Bonaire en Curaçao - Boekhandel St.
Augustinus, Curaçao - viii + 257 pp., 230 fig.
(1967)
- Arnoldo, fr. M. (A.N. Broeders) - Gekweekte en
nuttige planten (2de, herz. dr.) - Uitg. Werkgroep
20 - iv + 279 pp., 245 fig. op 67 pl. excl. (1971)

Fig. 31. Een enkele *Agave sisalana*, overblijfsel uit de tijd dat de cultuur van vezelagaven nog enigszins loonde, is gemakke-
lijk te herkennen aan zijn smalle bladeren zonder randstekels en losse bloempluis

Berger, Alwin - Die Agaven - Gustav Fischer, Jena - vi + 288 pp. 81 fig. (1915)

Boldingh, I. - Flora voor de Nederlandsch West-Indische eilanden - Koloniaal Instituut Amsterdam. Uitg. van Eedenfonds 3 - xx + 450 pp. (1913)

Boldingh, I. - The flora of Curaçao, Aruba and Bonaire - E.J. Brill, Leiden - xvi + 197 pp., 7 pl. excl. (1914)

Encyclopedie van de Nederlandse Antillen - Elsevier, Amsterdam - 708 pp., ill. (1969)

Encyclopedie van de Nederlandse Antillen (2de, herz. dr.) - De Walburg Pers, Zutphen - 552 pp., ill. (1981)

Linnaeus, Carl - Species plantarum I - xii + 560 pp. (1753)

Miller, Philip - The gardeners dictionary ed. 8 - Londen (1768)

Morton, Julia F. - Atlas of medicinal plants of Middle America - Ch. C. Thomas, Springfield, Illinois - xxviii + 1420 pp., 541 fig. (1981)

Realino, fr. M. - Plantkunde van Curaçao voor M.U.L.O. (2de dr.) - Boekhandel St. Augustinus, Curaçao, 188 pp., 209 fig. (1947)

Soest, Jaap van - Sisal in Curaçao: an experiment that failed (1896-1925) - Boletín estudios Latinoamer. y Caribe 18:88-111 (1975)

Stoffers, A.L. - Flora and vegetation of the Leeward Islands of the Netherlands Antilles II. The flora - Proc. Kon. Ned. Akad. Wet. C 84 (3):303-364 (1981)

Trelease, William - Agave in the West Indies - Memoirs Nat. Acad. Sci. Washington 11 - 55 pp., 7 fig., 121 pl. excl. (1913)

Wagenaar Hummelinck, P. - Notes on Agave in Aruba, Curaçao, Bonaire and some parts of the South American continent - Recueil des Travaux botaniques néerlandais 33:223-249 - 20 fig., 8 pl. excl. (1936)

Wagenaar Hummelinck, P. - Notes on Agave in the Netherlands West Indies and North Venezuela. Recueil Trav. bot. nec., 35: 14-28 4 pl. (1938)

Wagenaar Hummelinck, P. - Agavenproblemen op de Bovenwindse Eilanden der Kleine Antillen - Succulenta 65:138-142, 161-164, 215-219 (1986); 66:10-13 (1987) - 44 fig.

Summary: Agave in Curaçao, Aruba and Bonaire
 A previous study on *Agave* in Curaçao, Aruba, Bonaire and North Venezuela (1936, 1938) yielded so many problems, that -after many years during which William Trelease's monograph *Agave in the West Indies* remained the leading publication on the subject -it was decided to have

a re-examination of the material, to which a few samples were added which were collected in later years. This new material has been deposited again in the Herbarium of the State University of Utrecht, numbered 191-255, in correspondence to a number of *Agave* specimens studied before. As flower measurements were of little use for a detailed classification (fig. 21, 25), special attention was given to spines (figs. 5, 7, 10, 14, 17, 20, 24) and leaf contours (figs. 3, 11, 13, 16, 19, 23, 28). The results of this study proves again that problems in *Agave* can only be solved by a thorough analysis of species characteristics and hybridisation, in addition to more professional field work.

The present study may be summarized as follows. *Agave vivipara* L. - as described by Trelease (1913) - is well defined. The species (Figs. 1-7, 25, 30) however, is variable in such a way that various forms may be discerned, possible forming hybrids with '*A. cocui*'. The typical form has not been found in the South American mainland, but may occur on Margarita where *A. vivipara* and *A. cocui* are very hard to distinguish. *Agave rutteniae* Humlk. can be separated from *A. vivipara* mainly because of its leaf and flower characteristics. Only known from one Aruban locality, if not recently extinct (figs. 8-11, 21). *Agave arubensis* Humlk. can be discerned because of its flower and fruit characteristics. Only known from one Aruban limestone area (figs. 12-15, 21). *Agave petiolata* Trel. Considered to be an introduced plant; recorded again from central Curaçao since its type-material has been collected (figs. 16-18, 21). *Agave boldinghiana* Trel. Possibly not - indigenously, proved to be less easy to define than thought before (figs. 19-21). *Agave cocui* Trel. An ill-defined, probably polymorphic 'species' from the mainland, which not rarely occurs in rural situations on the islands where it has much in common with *A. vivipara*. Several specimens have been collected which are similar to various forms of *A. cocui* occurring in Venezuela. It might be possible, therefore, that *A. cocui* belongs to the indigenous flora (figs. 22-26). *Agave karatto* Mill. (*A. trankeera* Trel.) A spectacular species which proved to be rather variable. Some apical spines are even difficult to distinguish from those of *A. cocui* var. *laguayrensis* (fig. 27-29)

Sleutel voor het op naam brengen van de agaven van Curaçao, Aruba en Bonaire

Hierbij moet in het oog worden gehouden dat

- alle kenmerken als 'gemiddeld' en 'bij benadering' worden gegeven
- van *A. arubensis*, *A. boldinghiana*, *A. ruttensiae* en *A. petiolata* slechts zeer weinig materiaal aanwezig was
- *A. vivipara* en *A. cocui* zo variabel zijn dat een goede soortomschrijving niet kan worden gegeven
- met bastaarderling rekening moet worden gehouden.

1a Bladeren zeer smal lancetvormig tot zwaardvormig, 1-1,5 m, 12-16 maal zo lang als breed, recht en stijf, (als regel) zonder randstekels; eindstekels slank-kegelvormig, aan de basis nauwelijks gegroefd; bloeiwijze 5-7 m met losse pluim; bloemen geelachtig groen, stamper en meeldraden roodbruin overstoven

A. sisalana

(hier en daar nog als rest van sisal-aanplant aanwezig)

1b Bladeren lancetvormig, 1,2-1,4 m, 6-9 maal zo lang als breed, stijf, hardvlezig, met kleine stekels op een niet of nauwelijks gegolfde bladrand; eindstekels min of meer kegelvormig, duidelijk gegroefd tussen de aan de basis samenkomende bladranden; bloeiwijze 5-7 m, zwaargebouwd; bloemen geel

A. karatto

(A. trankeera; niet inheems; gebruikt voor afgrenzing en verfraaiing)

1c Bladeren min of meer lancetvormig, 0,4-1,4 m, 2,5-9 maal zo lang als breed, vlezig, met als regel sterk ontwikkelde stekels op een duidelijk gegolfde bladrand; eindstekels slank-kegelvormig tot priem- of naaldvormig, aan de basis meestal duidelijk gegroefd; bloeiwijze 3-9 m; bloemen geel

2

2a Bladeren met grootste breedte onder het midden, boven de basis tot omstreeks eenderde bladbreedte versmald, 1-1,3 m, \pm 6 maal zo lang als breed; eindstekels lang, priem- tot naaldvormig, ruw

A. petiolata

(niet inheems, enkele planten in Midden-Curaçao)

2b Bladeren met de grootste breedte omstreeks het midden, boven de basis tot omstreeks de halve bladbreedte versmald

3

3a Bladeren toegespitst, 1-1,3 m, 5-7 maal zo lang als breed; eindstekels priem- tot naaldvormig, weinig of niet gegroefd; bloeiwijze 5-7 m; vruchten \pm 40 mm, 2-2,3 maal zo lang als breed

A. boldinghiana

(mogelijk niet inheems; voor afgrenzing en verfraaiing)

3b Bladeren niet toegespitst; eindstekels als regel aan de basis duidelijk gegroefd

4

4a Bladeren 0,4-0,7 m, 6-9 maal zo lang als breed; eindstekels priem- tot naaldvormig, glad, bloeiwijze ± 3 m; bloemslippen 15-17 mm, $\pm 2,5$ maal zo lang als de bloembuis, meeldraden 0-2 mm onder de keel ingeplant; vruchten 25-30 mm, $\pm 1,5$ maal zo lang als breed

A. rutteniae

(van één plaats op Aruba bekend; mogelijk verdwenen)

4b Bladeren 0,6-1 m, 5-7 maal zo lang als breed; eindstekels priem- tot naaldvormig, ruw; bloeiwijze 3,5-5 m; bloemslippen ± 20 mm, $\pm 2,7$ maal zo lang als de bloembuis, meeldraden 2-4 mm onder de keel ingeplant; vruchten 35-40 mm, 2,5-3 maal zo lang als breed

A. arubensis

(slechts van één plaats op Aruba bekend)

4c Bladeren 0,4-1,4 m, 3-6 maal zo lang als breed; eindstekels conisch tot naaldvormig, soms gekromd, meestal glad; bloeiwijze 3-9 m

5

5a Bladeren 0,4-1,1 m, 2,5-5 maal zo lang als breed; eindstekels meestal slank-kegelvormig of priemvormig met brede basis, glanzend zwart, vlak gegroefd; bloeiwijze 3-5 m; bloemslippen 1-2, 15-25 mm, 3-4 maal zo lang als de bloembuis, meeldraden 0-1 mm onder de keel ingeplant; vruchten 30-40 mm, ± 2 maal zo lang als breed

A. vivipara

(algemeen voorkomend; dikwijls niet in typische vorm)

5b Bladeren 1-1,5 m, 4-6 maal zo lang als breed; eindstekels kegelvormig of priemvormig, soms gekromd en zijdelings afgeplat, glanzend of dof, soms ruw, zwart of bruinachtig; bloeiwijze 5-9 m; bloemslippen meestal ± 25 mm, ± 4 maal zo lang als de bloembuis, meeldraden op keelhoogte ingeplant; vruchten 40-46 mm, 2-2,5 maal zo lang als breed

A. cocui

(niet inheems? soms voor afgrenzing en verfraaiing)

KASJE KIJKEN

Gerard de Lange

Ooit was het zogenaamde kasje kijken bij andere cactofielen en succulentieten een geliefde tijdspassing. Er ging blijkbaar een enorme troost van uit om medepatiënten bezig te zien met hun 'verslaving'. Om onduidelijke redenen verwachtte ik dit jaar een enorme toename van kasjekijkers, waarschijnlijk alleen al omdat ik nogal koortsachtig bezig was geweest met verpoten, schoonmaken, zaaien en enten. Na wekenlang zwoegen en opoffering van mijn vakantiedagen glansde en glom het hele zootje als een schiettent op de kermis. Mooi, heel mooi. En laat nu de bezoekers maar komen, dacht ik trots. Familie, vrienden en burens werden bijna moreel gedwongen een eerbiedige rondgang te maken, maar zetten zich na een vluchtige blik op het geheel haastig aan tafel voor koffie of een pilsje. Commentaar: leuk hoor. Tot er een hoogbejaard Indisch dametje aanbelde met het verzoek of ze alstublieft uw vele cactusjes mag kijken. Nou en of ze dat mocht! Aha, dacht ik, eindelijk een gewillig slachtoffer dat ik een aantal van buiten geleerde vaktermen en ingewikkelde Latijnse nomenclatuur kan oplepelen. Beverig trippelde ze de kas binnen over de vrij hoge drempel. Zo, dacht ik, die is binnen. Maar nog voor ik een pakkende volzin had kunnen bedenken, riep ze: ach so moooi, u heb bijna alle astrophytums, maar ik zie van myriostigma de variëteit tulense niet staan. En *Aztekium ritteri* zie ik daar en mooi die *Azureocereus hertlingianus*. Mooie grote *Echinocactus grusonii*. Heb u ook de ingens en de horizontalonius? Och, wat bloeien die gymnocalyciums mooi, vooral die horridispinum. U begrijpt wel, ik was met stomheid geslagen (komt niet vaak voor) en heb haar bijna

eerbiedig de rest laten zien en slechts nu en dan een bescheiden opmerking gemaakt. Het bleek dat ze in het grijze verleden een flinke verzameling had verzorgd op een buitenhuis. Bovendien kende ze zes delen van Backeberg uit haar hoofd, veel beter dan ik ooit de catechismus heb geleerd. Toen ze na een gezellig uurtje was vertrokken, speelde me steeds een deuntje van een bekende popgroep door het hoofd. De titel wilde me aanvankelijk niet te binnen schieten, maar lag eigenlijk zó voor de hand: inderdaad Gerard, dat was 'Toontje lager'.

Op de Bouwen 27, 8501 GP Joure

VAN GROOT NAAR KLEIN

Jan Jaap de Morree

Tot de kleinste cactussen die tot nu toe bekend zijn, behoren ongetwijfeld de blossomfieldia's. De eerste beschrijving vond plaats in Kakteenkunde in 1937.

Die beschrijving stamt van Werdermann, die *Blossfeldia liliputana* daarmee een officiële status bezorgde. De ontdekker Blossfeld werd door de naamgeving geëerd, maar de medeontdekker Marsoner werd overgeslagen.

De dwergachtige groei van het plantje wordt door de soortnaam liliputana evenwel zuiver gekarakteriseerd. Toendertijd leek het plantje uiterst zeldzaam en Blossfeld zelf vroeg zich bij het opsturen van een exemplaar af, of er ooit nog een exemplaar zou worden gevonden. Het leek allemaal somber af te lopen toen de in Duitsland aanwezige exemplaren de oorlog niet overleefden.

Ritter zag op zijn vele tochten door Zuid-Amerika echter dat blossomfieldia's overvloedig groeien in Argentinië en Bolivia. Met

Geënte *Blossfeldia liliputana*

Foto's van de schrijver

spijs vertelt hij in *Kakteen in Südamerika* dat hij al in 1931 in Tarija op een terrein naar rebutia's heeft gezocht, waar hij in 1952 blossfeldia's zal vinden. Verrukt stuurt hij de planten vervolgens naar Duitsland, onwetend van het feit dat zijn vondst al in 1937 is beschreven. Later zegt hij dat hij in de tussenliggende tijd zijn interesse in cactussen had verloren en niet op de hoogte was van de ontwikkelingen in de cactusliteratuur.

Ritter onderscheidt in zijn reeds genoemde boek vier soorten blossfeldia's en komt ook tot de conclusie dat deze minicactusjes in het geheel niet zeldzaam zijn. Ze behoren zelfs tot de meest voorkomende cactussen in Bolivia.

De soorten

Blossfeldia's zijn spuitende plantjes die op latere leeftijd kleine groepjes vormen. De originele beschrijving laat ook een plantje zien met meerdere zijspruiten. De vorming

van spruiten verloopt enigszins merkwaardig. Op de oorspronkelijke plant vormen zich verhevenheden met een brede basis, zodat een plant met een aantal uitstulpingen ontstaat. Als er een stek wordt gesneden, heeft deze een brede snijwond aan zijn basis.

De door Ritter onderscheiden vier soorten zijn:

B. liliputana met de variëteiten *formosa* en *fechseri*

B. atroviridis met var. *intermedia*

B. pedicillata

B. minima.

Gedetailleerde gegevens over deze planten staan in het artikel dat onderaan bij de literatuur wordt vermeld.

Backeberg zag *B. fechseri* als soort, maar deze is door Krainz ondergebracht als variëteit van *B. liliputana*.

Het IOS stoort zich niet aan de discussie en erkent van alle genoemde soorten alleen *B. liliputana*. De door anderen beschreven

Blossfeldia liliputana op eigen wortel

soorten zijn dus hooguit variëteiten. Net als *Aztekium ritteri* komen *blossfeldia's* vaak voor op steile rotswanden, waardoor ze worden beschermd tegen vraat door geiten en tegen de verzamelwoede van cactusliefhebbers. Lamb maakt bij *blossfeldia* de opmerking dat de planten 's zomers vocht waarderen, omdat ze ook in de buurt van stroompjes en watervallen zijn aangetroffen.

Cultuur

Het moge dan zo zijn dat ze op de natuurlijke standplaatsen overvloedig voorkomen, in collecties zijn ze maar sporadisch te vinden. Alleen *B. liliputana* wordt, meestal geënt, wel eens door handelaren aangeboden. Het nadeel van enten is dat er uiteindelijk een zeer volumineuze klomp ontstaat, die geen enkele overeenkomst meer vertoont met de oorspronkelijke, zeer afgeplatte groeivorm. De plant kan dan wel uitbundig bloeien, wat op de foto van de geënte *B. liliputana* goed is te zien.

Zaaien behoort voor de fanatieke amateur tot de mogelijkheden. De pogingen om de door het clichéfonds aangeboden zaden van *B. fechseri* tot acceptabele plantjes op te kweken, heb ik echter moedeloos opgegeven. Al twee jaar geven de minieme groene stipjes tijdens de zomervakantie de geest voordat ze een entbare grootte hebben bereikt. Pereskiopsis-enting is evenwel een voorwaarde om tot enig resultaat te komen. Het probleem daarbij is dat het snijvlak van het mes bijna net zo breed is als de hele zaailing.

De tweede foto toont een *Blossfeldia liliputana* op eigen wortel. Het is een stek van de plant op de eerste foto en heeft een diameter kleiner dan een dubbeltje. Na tien jaar voorspoedige cultuur begaf de onderstam het uiteindelijk en was ik drie jaar geleden terug bij af met een tweetal kleine gewortelde stukken die resteerden van de moe-

derplant. Dat gaf eerst wel een schrik of ze het zouden overleven. Maar ik ben alweer gewend geraakt aan de kleine plantjes die amper groei vertonen, maar in hun 6 centimeter potje toch elk jaar weer in bloei raken. Nu kan ik de kasbezoekers tenminste met recht een van de kleinste cactussoortjes laten zien in zijn natuurlijke vorm en niet een monsterlijke blob op een steel.

Kon. Emmalaan 23, 2264 SH Leidschendam

Literatuur

Ritter, F. - *Blossfeldia* - NCSJ 36:92-97 (1981)

TESTEN VAN HYBRIDITEIT

Ben Zonneveld

Hier wordt een methode beschreven waarmee men echte wilde soorten van hybriden kan onderscheiden.

Het woord 'hybride' zoals het hier wordt gebruikt, betekent soortshybriden, dat wil zeggen, nakomelingen van een kruising tussen twee wilde soorten.

Om deze test te kunnen doen, is het nodig om bloeiende planten te hebben. Raak enkele van de meeldraden aan met een schoon microscoopglasje. U zult het gele materiaal (stuifmeelkorrels) op het glasje zien. Voeg er een druppel van de kleurstof cotton blue - lactofenol aan toe. Doe er een dekglasje op en bekijk het resultaat onder de microscoop. Zelfs een speelgoedmicroscopje dat ongeveer 100 maal kan vergroten, is al voldoende. De levensvatbare, vruchtbare stuifmeelkorrels zijn donkerblauw gekleurd, terwijl de onvruchtbare stuifmeelkorrels kleurloos blijven.

Het blijkt dat de resultaten bij *sempervivums* afhangen van de ploëdie van de ouderplanten. Ploëdie geeft het aantal sets chromosomen aan die een plant heeft. Diploëid (twee sets) is het aantal bij cellen

die niet bij de voortplanting zijn betrokken (verreweg de meeste). Haploëid (één set) is het normale aantal bij kiemcellen zoals onbevuchte eicellen of stuifmeelkorrels die we in de bloem vinden. Tetraploëid (vier sets) is twee maal het normale (diploëide) aantal, en triploëid wil zeggen drie sets. Een triploëide plant kan voorkomen als resultaat van een kruising van een diploëide met een tetraploëide plant.

Een goede soort heeft 90-100% blauwgekleurde stuifmeelkorrels. Soortshybriden geven een andere uitkomst te zien. Kruisingen tussen diploëide soorten hebben meestal minder dan 10% goede stuifmeelkorrels. Kruisingen tussen een diploëide en een tetraploëide soort (hetgeen resulteert in triploëide nakomelingen) hebben ongeveer 50% goede stuifmeelkorrels. Kruisingen tussen twee tetraploëide soorten hebben 90-100% goede stuifmeelkorrels, net als de zuivere soort. Het percentage goede stuifmeelkorrels is bijvoorbeeld bij *sempervivums* een graadmeter voor het aantal zaadjes dat onder gunstige omstandigheden kan worden geproduceerd. Om een schatting te geven: zowel een echte soort als tetraploëide hybriden produceren een paar duizend zaadjes, triploëide hybriden hoogstens een paar honderd en diploëide hybriden zullen zelden zaadjes voortbrengen. Wanneer u uw planten hebt getest, is het mogelijk om de weinig fertiele planten in een kruising uit te sluiten. We kunnen deze kleuringsmethode op alle bloemplanten toepassen. Men dien echter wel het volgende in gedachte te houden. Een kruising tussen twee planten die een niet fertiele nakomeling oplevert, die slechts weinig kleurende stuifmeelkorrels heeft, duidt er

op dat we met twee aparte soorten te maken hebben. Het omgekeerde geldt echter niet! Het feit dat twee planten fertiele nakomelingen geven duidt wel op verwantschap, maar betekent niet automatisch dat het om één soort gaat (beiden zijn bijv. tetraploïd).

Eerder gepubliceerd in *Sempervivum Fanciers Association Newsletter* (SFAN) 8(2):9 (maart '82).

Schubertlaan 196, 2324 EC Leiden

Tijdschriften

Ludwig Bercht

Kaktusy 28, 1992

Nr. 1. Geopend wordt met een artikeltje over *Matucana aurantiaca*. Uhlmann start met een artikel dat alle soorten en variëteiten van het geslacht *Lobivia* opnieuw classificeert; met literatuurverwijzingen.

Riha gaat in op de herkomst en cultuur van *Orostachys iwarenge*. *Soehrensia korethroides* is het onderwerp van Uhlmann. Chvastek bericht over zijn ervaringen met en in de Tehuacan Valley. Pavlin sluit dit nummer af met een artikel over zuilvormige cactussen.

Nr. 3. Riha geeft enkele cultuurtips voor lidcactussen. *Gratias* bespreekt *Dudleya ingens*, *D. brittonii* en *D. pulverulenta*. Stuchlik stelt de verzameling van Hans Till voor. Uhlmann sluit zijn *lobivia*-serie af. Riha wijdt enige woorden aan *Mammillaria uncinata*. Chvastek wijdt een artikel aan Fritz Schwarz en de naar hem benoemde *Mammillaria schwarzii*. Riha sluit dit nummer af met een artikel over *Echeveria elegans* var. *hernandensis*.

Nr. 4. Baborak schrijft informatie bij de voorplaat, een afbeelding van *Mammillaria meridiorosei*. *Gratias* behandelt de cultuur van *Kedrostis*. Mazel haalt feiten aan over de gebroeders Klamboch, natuuronderzoekers en -verzamelaars uit het einde van de vorige eeuw. *Parodia purpureo-auraea* is het onderwerp dat Veverka behandelt. Klikar breekt een lans voor *Wilcoxia* en *Arrojadoa*. Pavlin rondt zijn serie over zuilvormige cactussen af met een artikel over behaarde en bewolde zuilen. Riha sluit af met een artikel over *Euphorbia greenwayi*.

Nr. 5. Veverka meent dat *Gymnocalycium denuda-*

tum cv. Jan Suba bijna niet meer voorkomt in onze verzamelingen en bericht over de historie van deze cultivar. Richterova verhaalt over haar cactusreis door zuidelijk Californië. Chvastek beschouwt *Mammillaria nejapensis* en gaat in op de verwantschap met *M. karwinskyana*. Bij Fiker bloeide *Parodia echinus* in de vensterbank en hij vond dat de moeite waard om daarover te schrijven. Baborak stelt *Neoporteria castanea* voor. Riha doet hetzelfde met *Ariocarpus fissuratus* var. *hintonii*. Het laatste artikel is gewijd aan *Yucca carnerosana* en andere succulente planten uit zijn groeigebied.

Nr. 6. Sida gaat in op de scheidslijn tussen *Rebutia* en *Lobivia*, mede aan de hand van overwegingen van vroegere auteurs. Richterova gaat verder met haar verslag over haar reis door Zuid-Californië en Nevada. Veverka bespreekt *Parodia grandiflora*, een nomen nudum voor planten gevonden tussen Andalgala en Belen. Riha gaat in op de nomenclatorische problemen rond de soort die onder andere bekend staat als *Glandulicactus uncinatus*. Blazicek behandelt het probleem van het juiste gietwater. Riha sluit het nummer af met een artikel over *Echeveria gigantea*.

Mauritshof 124, 3481 VN Harmelen

THELOCEPHALA SPEC.

Simon Kooij

Dat er in Chili nog voldoende veldwerk is te verrichten, blijkt uit het feit dat er nog altijd nieuwe vormen van het geslacht *Thelocephala* worden gevonden, of na zeer intensief speuren, herontdekt.

Van de plant die in dit artikel wordt afgebeeld, was het bestaan wel bekend, maar na de publikatie was hij niet meer teruggevonden. Tijdens zijn laatste reis in het noordelijke groeigebied van het geslacht *Thelocephala* heeft Wendelin Maechler samen met zijn zoon op de door Ritter beschreven vindplaats nabij Chifuncho de afgebeelde plant opnieuw gevonden. We mogen terecht van een unieke herontdekking spreken.

Nu de plant opnieuw is ontdekt en in cultuur kan worden gebracht (als de planten ten minste in hun nieuwe omgeving aanslaan) en wanneer ze dan ook nog gelijktijdig bloeien om te kunnen worden bestoven, kunnen de gewonnen zaden worden uitgezaaid. Eindelijk kan er dan onderzoek worden gedaan om vast te stellen of we hier te maken hebben met een regionale variëteit, dan wel met een geheel nieuwe soort. Voorlopig is voorzichtigheid geboden en houden de verzamelaars van Chileense cactussen zich nog op de vlakte.

Thelocephala spec.

Foto's Wendelin Maechler, Zwitserland

De vondst

In juni 1973 werd er tijdens een expeditie, die werd geleid door Dr. Paul Weisser, in het kustgebied van Chifuncho, zuidelijk van Taltal, een *Thelocephala* gevonden. De plant werd puur per toeval ontdekt. Doordat op bepaalde plekken bloemen en vruchten tussen de stenen door staken, was te zien dat hier planten moesten groeien.

De stenen laten, doordat ze nogal grof zijn, toch nog voldoende licht langs om de plant te laten groeien, ook al zal dat wel heel weinig zijn. Tot wel 15 mm onder het oppervlak werden er plantjes aangetroffen. Echt bijzonder is deze groeiwijze niet. *Thelocephala*'s trekken zich in de droge periode terug in de grond, of beter gezegd, de plantenlichamen drogen in, waardoor het lijkt of ze zich terugtrekken. Ik weet niet wanneer Weisser zijn ontdekking heeft gedaan, maar ik denk dat dit aan het begin van het seizoen is geweest. De planten waren herstellende van hun winterrust. Dat ze dan knoppen hadden is heel goed mogelijk, aangezien dit in cultuur ook gebeurt. In april krijgen de planten in mijn verzameling water, maar staan dan veelal reeds uitbundig te bloeien.

Thelocephala spec.

Verwantschap

Dit is de noordelijkst groeiende *thelocephala* en hij zou verwant kunnen zijn met *T. esmeraldana*, die de eerste soort is die men naar het zuiden gaand tegen kan

Thelocephala spec. (Weisser, 1975)

Lichaam: enkel, met een lange penwortel zonder vernauwde hals, 9-30 cm lang. Schedel vlak met in het midden een kleine verdieping, 3-4 cm in doorsnede, kleur groen. Ribben 12-18, opgelost in ronde knobbels.

Areolen: boven op de knobbels, iets ingezonken, rond.

Doorns: 5-6, fijn, geelbruin, 2 mm lang, zijdelings stralend uitstaand en licht naar het lichaam gedraaid.

Bloem: 28 mm lang; buis bedekt met wol en witte haarborstels; meeldraden geel, 15 mm lang; stempel met 8 rode lobben; kroonbladen van buiten rood, van binnen rood en geel met gekleurde middenstreep.

Vrucht: 25 mm lang, 10 mm dik, bedekt met wol en met koperkleurige haarborstels.

Zaad: niervormig, afgevlakt, 1 mm lang, 0,7 mm breed, zwart glanzend.

komen. Ritter geeft aan dat de plant verwant is met *T. malleolata*.

Nu er materiaal beschikbaar is gekomen, kan er worden begonnen met het zorgvuldig bestuderen van de nog als *Thelocephala spec.* bekende plant. Er is nog een lange weg te gaan voordat de plant in zaad- en of plantenlijsten zal kunnen worden opgenomen. Er wordt aan gewerkt!

Groeneveld 4, 2203 BP Noordwijk

Literatuur

Weisser, P. - Excelsa 5:97-99, 104 (1975)

Naamgeving

Volgens de naamgeving van de IOS is *Thelocephala esmeraldana* een synoniem van *Neoporteria krausii*.

Reacties van lezers

In-vitrovermeerdering

In het juninummer van Succulenta is een reactie te lezen van de heer Joop van Alten, waar ik graag op wil ingaan.

Van Alten zet een paar mijns inziens onterechte vraagtekens bij het nut van in-vitrocultuur. Allereerst zijn betoog over soortechtheid en het vermogen van 'klonen' om zaad te zetten. Over de soortechtheid bestaan in de literatuur talloze discussies en wat de één een soort noemt, is voor de ander een ondersoort; voer voor taxonomen dus. Dat de in-vitrovermeerdering van cactussen geen zaad zou opleveren, is beslist onjuist en wil ik hier met klem tegenspreken. Door eenvoudig meer dan één kloon te produceren, bijvoorbeeld tien stuks, is het heel goed mogelijk om zaad afkomstig van verschillende klonen te krijgen. Er bestaan hierover verschillende artikelen en men is er reeds in geslaagd een bijna uitgestorven soort in Mexico op deze manier terug in de natuur te brengen.

Voor het gevoel van Van Alten is in-vitrovermeerdering ronduit een kloneringstechniek. Dat klinkt ten onrechte nogal negatief. Reeds eeuwen maakt de mensheid gebruik van stekken, enten en wat dies meer zij en ook in Succulenta duiken talloze verhalen op over het stekken van succulenten. Ik heb Van Alten echter nog geen negatief oordeel horen vellen over dit stekken. Waarom niet, vraag ik me af, want stekken is eigenlijk wat men doet bij in-vitrocultuur. In-vitrocultuur is inderdaad niets anders dan het produceren van een duplicaat, gelijk aan het stekken van fuchsia's, geraniums, bladcactussen of vetplanten. Waarom valt Van Alten dan alleen de in-vitrocultuur aan en niet het stekken; hij is het er toch mee oneens dat er in onze

hobby van duplicaten gebruik wordt gemaakt?

Het lijkt me overigens vrij zinloos in Succulenta een discussie aan te zwengelen over het nut van in-vitrocultuur (lees: vegetatieve vermeerdering of stekken). Waar ik me aan erger, is dat Van Alten geen begrip op kan brengen dat ik, als succulentenliefhebber er erg veel plezier aan beleef dit in-vitrowerk te doen, eveneens met 'zaaien' in vitro. Nergens in mijn artikel beweert ik dat er geen vreugde en plezier kan worden beleefd aan het zaaien van cactussen, die vreugde deel ik. Van Alten zou wat meer begrip kunnen tonen voor hen die aan een ander deel van de hobby ook veel plezier beleven.

Voorts stelt Van Alten dat de in-vitrocultuur de zorgvuldigheid bedreigt waarmee onze hobby wordt uitgevoerd; klinkklare onzin volgens mij! Alsof ik maar blijf putten uit een collectie in-vitroplanten en het niet zo nauw neemt met mijn kasplanten. Een regelrechte aantijging over hoe ik mijn cactussen verzorg, lijkt me. Ik stel voor dat Van Alten eens de moeite neemt om te gaan kijken bij een gerenommeerde instelling als de Botanical Gardens in Kew en ter plekke nagaat hoe zorgvuldig men met de succulente planten omspringt. Tevens kan hij dan een blik werpen in het laboratorium waar veel succulenten uit in-vitrocultuur vermeerderd en in stand gehouden worden.

Graag eindig ik met de mededeling dat er blijkbaar toch nog succulentenliefhebbers moeite hebben met de term 'in-vitrocultuur' en dat er zelfs mensen zijn die andere liefhebbers hun hobby regelrecht ontzeggen. Indien gewenst kan ieder eens van dichtbij komen kijken wat in-vitrovermeerdering inhoudt en hopelijk raakt eenieder ervan overtuigd dat dit geen bedreiging is voor de hobby, maar een nuttige en interessante aanvulling. Dat ik Van Alten niet kan overtuigen is spijtig, echter

naar mijn mening mag hij in zijn collectie geen enkele stek bezitten, want daar rust een zware smet op. Dat in vitro zaaien exact gelijk is aan het in grond zaaien, echter onder steriele omstandigheden, ontgaat hem volledig, om nog maar niet te spreken van de kansen die zich voordoen om bedreigde soorten te behoeden voor uitsterven. Hopelijk gaan we niet de kant op van 'wat de boer niet kent dat eet hij niet', maar blijft er interesse bestaan voor een geweldige aanvulling op de hobby van het kweken en verzorgen van succulente planten. Van Alten heeft mij en vele anderen gelukkig niet kunnen overtuigen.

Robert Wellens

Bosgatdam 27, 4411 DD Rilland

STAPELIA-ACHTIGEN 3

STEKKEN EN ENTEN

P. Dekker

Stapelia-achtigen hebben een ingewikkeld bestuivingsmechanisme, zodat het niet gemakkelijk is om zelf zaad te winnen. We zijn voor vermeerderen dan ook grotendeels afhankelijk van stekken en eventueel enten.

Het stekken van stapelia-achtigen is een hoofdstuk apart. In de schaarse lectuur over deze planten leest men enkel dat ze, na goed te zijn gedroogd, dienen te worden opgepot in een zanderig en droog substraat. Dan maar wachten tot zich wortels hebben gevormd en pas daarna voorzichtig wat gieten.

Ik heb heel wat met stekken geëxperimenteerd: eerst in gewone grond, met weinig resultaat, soms eens een worteltje na enkele maanden, meestal niets. Ze gaan dan wel niet dood, maar er komt geen groei in en ze blijven maar kwijnen. Toen heb ik het geprobeerd met lava, aangezien dit substraat zo goed voldoet bij het stekken van pereskioïden. Niet echter voor stapelia-achtigen, ze vormden hierop helemaal geen wortels, ik zou haast zeggen dat lava nog minder geschikt is dan gewone grond. Ook vermiculiet, perliet, panslag enzovoort heb ik geprobeerd, maar de resultaten bleven bedroevend.

Tot ik op een gegeven moment een paar jiffy-schijfjes tegenkwam en het in mijn hoofd haalde om die eens te proberen. Dat ging overigens wel tegen alle regels in, want ik had tot dan toe steeds op droge grond of een droog substraat gestekt, en nu werden die schijfjes door middel van heet water kletsnat gemaakt en daarop werden de stekken gelegd. Binnen veertien dagen hadden ze praktisch allemaal een prachtig wortelstelsel en groeiden ze dat het een lust was om te zien! Om deze wortels niet te beschadigen, heb ik de hele plant met wortelkuit opgenomen en opgepot in een vrij grove grondsoort en deze meteen voorzien van wat koemestkorrels. Ze zijn goed blijven groeien, de meeste hebben al gebloeid.

Enten

Alleen de erg moeilijke soorten die praktisch niet zijn te bewortelen, zoals *Tavaresia*, *Hoodia* en *Trichocaulon* kan men waarschijnlijk toch maar beter door zaaien vermeerderen, hoewel zaden nogal moeilijk zijn te krijgen. De vertegenwoordigers van deze geslachten kunnen echter wel goed worden vermeerderd door enten. Meestal wordt geënt op knolletjes van *Ceropegia woodii*, wat mij persoonlijk niet zo erg kan bekoren. Ik vind die slierten van een *Ceropegia* aan de stapelia-achtige planten niet bepaald fraai staan. Je blijft er op een keer beslist eens achter haken, met alle gevolgen van dien: je neemt de hele plant mee of het potje valt om en er breken weer een paar knoppen af van planten die je nu net graag eens had willen zien bloeien.

Vanaf het begin ben ik daarom gaan uitkijken naar andere mogelijkheden en kwam

daarbij vanzelfsprekend in de eerste plaats op de fors groeiende stapelia's, temeer daar deze in cultuur niet al te veel problemen met zich meebrengen en heel wat minder vatbaar zijn voor de aantasting door zwartrot dan de meeste stapelia-achtigen.

Ze hebben echter ook wel nadelen. Evenals bij de entingen op een ceropegia-knol kan het soms meer dan een jaar duren eer de groei van het entstuk begint. Daarbij hebben de onderstammen maar een beperkte levensduur: een stapelia-achtige breidt zich naar buiten uit en het middelste gedeelte van de plant sterft af, dus daar moeten we bij een enting op dit soort stammen terdege rekening mee houden.

Het liefst ent ik op stammetjes van enkele fors groeiende echidnopsis-soorten, onder andere *Echidnopsis obscura*. Hiermee heb ik tot nu toe wel de beste resultaten. Ze nemen elk entstuk gewillig aan, groeien praktisch altijd meteen goed door en blijven dat ook verder normaal doen. Vooral hoodia's doen het er prima op. Met het enten van trichocaulons op deze onderstam heb ik geen ervaring, de enkele die ik bezit, staan op een ceropegia-knol.

Dat enten is overigens niet moeilijk. Het enige verschil met het enten van cactussen is dat men op de knolletjes van een ceropegia tevergeefs naar een vaatbundel zoekt. Een voordeel is wel het ontbreken van doorns!

Grond

Wat de beste grond is voor stapelia-achtigen, is moeilijk te zeggen. Het moet in ieder geval de bekende goed doorlatende voedzame grond zijn. Als we bij verschillende kwekers eens kijken wat voor grond ze gebruiken, komen we tot de ontdekking dat ze allemaal bij wat anders zweren en er toch allen goede resultaten mee hebben. Waarschijnlijk is de conclusie dat gieten belangrijker is dan de grondsoort. Toch zou

Echidnopsis montana

Foto's van de schrijver

ik willen pleiten voor een wat grof mengsel, het is wel bewezen dat de wortels van deze planten zich daar het best in thuis voelen. Wat we praktisch nooit in de boeken tegenkomen, is dat stapelia-achtigen, die vrij snel groeien en bloeien vergeleken met cactussen, beslist zijn gebaat bij wat vloeimest of een andere vorm van bemesting tijdens de groeiperiode. Dat we op de vensterbanken bij kamerplantenliefhebbers soms zulk fraaie en goed bloeiende exemplaren tegenkomen tussen de bladplanten, zal hieraan wel niet vreemd zijn.

Ziekten en plagen

Een plaag die bij stapelia-achtigen een groot probleem kan vormen, is wolluis. Die komen we bij andere succulenten ook wel tegen, maar eigen aan stapelia-achtigen is dat ze bij deze planten voornamelijk bij de wortelhals zijn te vinden, en wel meer onder dan boven de grond. Op het plantenlichaam is vaak niet zoveel te zien en zon-

der duidelijke reden begint de groei stil te staan en gaan de planten minder goed bloeien. Als je dan terecht vermoedt dat er iets met de wortels niet in orde is en de plant uit de pot haalt, is het wel even schrikken. Vlak onder het grondoppervlak is het dan vaak één witte massa wolluis. Die moet natuurlijk worden bestreden, waarvoor ik hier graag wil verwijzen naar de artikelen-serie over ongedierte die momenteel in Succulenta loopt.

Een andere aantasting die de stapelia-achtigen kan treffen is zwartrot, of zoals de Engelsen deze heel toepasselijk noemen 'black-death'. Tot op heden is hier alleen nog maar van bekend dat de veroorzaker een schimmel is. Er is geen afdoend middel tegen bekend, alles wat wordt aanbevolen is preventief met Chinosol gieten. Ook Benlate schijnt enigszins te helpen.

De ziekte treedt meestal op in de lichtarme maanden en vooral zaailingen hebben

ervan te lijden. Ook de kleinere en zeldzamere soorten vallen eraan ten offer, de grotere en forsere groeiers, zoals bijvoorbeeld veel stapelia's, hebben er minder last van.

Caralluma

Het geslacht dat ik in deze aflevering wil behandelen, is *Caralluma*. Sommige caralluma-soorten groeien en bloeien zonder problemen, andere zijn echt moeilijk en zullen hun bloemen alleen onder optimale omstandigheden te zien geven, zoals *Caralluma mammillaris*. Dit geslacht treffen we niet alleen aan in zuidelijk Afrika, maar zelfs in Europa. In Zuid-Spanje komt een soort voor die men dan ook *Caralluma europaea* heeft genoemd.

Het is een uitgebreid geslacht dat herkenbaar is aan de vrij kleine bloemen die meestal in groten getale aan de top van de plant verschijnen. Alle bloemen bij de stapelia-achtigen zijn op de nieuwgroei te

Orbeanthus conjunctus

vinden. Soms lijkt het wel eens of ze op de oudere stammetjes staan, vooral bij *Caralluma*, maar bij nadere beschouwing blijkt dat het stammetje is gegroeid en de bloemen op het nieuw gegroeide gedeelte staan. De bloemen zijn kleiner van afmetingen dan die van bijvoorbeeld stapelia's en verschijnen soms in trossen aan de plant. We komen bij *Caralluma* werkelijke juweeltjes tegen.

Het kweken van dit geslacht is voor de liefhebber dan ook beslist de moeite waard. In de meeste zaadlijsten, behalve die van de IAS, kom je weinig soorten tegen. We zijn vooral aangewezen op gevorderde liefhebbers die de planten zelf kunnen bestuiven en op botanische tuinen. Gelukkig zijn ze vrij goed te vermeerderen door stekken, als ze eenmaal zijn beworteld, groeien ze bij goede verzorging verder prima.

Quaqua incarnata (vroeger *Caralluma incarnata*)

Reacties van lezers

Met interesse heb ik het eerste artikel over de bestrijding van ongedierte gelezen. Wie planten in huis heeft, een aantal kamerplanten of een hele verzameling succulenten, heeft immers regelmatig met ongewenste gasten te maken.

Wat mij opviel was dat ook nu weer werd aangeraden om gebruikte aarde in de afvalbak te gooien en niet op de composthoop. Het waarom hiervan is me nooit goed duidelijk geworden. Persoonlijk vind ik dat een dergelijk advies weinig milieubewust is

in een land met groeiende afvalbergen. Bovendien vraag ik me af wat voor kwaad die gebruikte aarde in je eigen compost kan, als die alleen voor de tuin wordt gebruikt. Ongedierte dat in de kas gedijt, zal mijns inziens buiten geen lang leven zijn beschoren.

Om te voorkomen dat groente- en tuinafval klef wordt en niet in mooie rulle compost verandert, is het altijd goed om een laagje potgrond of (bemeste) tuingrond op de composthoop te doen. In de tijd van planten verpotten laat ik dat achterwege, omdat ik dan genoeg gebruikte cactusaarde bij

mijn groenafval heb. Een bijkomend voordeel is dat het zand en lavagruis in mijn cactusaarde een welkome verbetering is van de vette kleigrond in mijn tuin.

Wie planten binnenshuis heeft, ook al zijn dat alleen kamerplanten, kan helaas niet altijd milieuvriendelijk te werk gaan. Mijn ervaring is dat het bestrijden van ongedierte met een milieuvriendelijk middel vaak vechten tegen de bierkaai is. De wortel- en wolluizen op mijn eerste aasbloemen probeerde ik tegen te gaan met verdunde spiritus en later zelfs met een nicotinebad van in water geweekte sigarette-restanten. Effectief was dit geenszins. Binnen de kortste keren waren mijn planten weer vergeven van de wortel- en wolluis.

Nu ik een ruime kas met een gevarieerde verzameling succulenten heb, valt het me op dat euphorbia's met hun giftige melksap blijkbaar een natuurlijke weerstand tegen wortel- en wolluis hebben, want dit ongedierte heb ik er nooit op aangetroffen. Wolluizen schijnen, afgezien van euphorbia's, geen bepaalde voorkeur te hebben. Zodra ik ze op enkele planten bespeur, sproei ik 's morgens vroeg met verdunde Undeen, nog voordat de zon als brandglas kan werken op de tijdelijk natte plantelichamen. Wanneer ik daar een tijd mee wacht, breidt de wolluizenkolonie zich zienderogen uit. Wortelluizen heb ik tot nu toe alleen ontdekt op mijn aasbloemen en andere vetplanten die tot de *Asclepiadaceae* behoren. Dus niet op mijn euphorbia's, haworthia's en (blad)cactussen. Doordat wortelluizen meestal pas bij het verpotten worden ontdekt, of als het te laat is (wanneer een plant gaat kwijnen), is preventief gebruik van een bestrijdingsmiddel aan te raden, mits dit goed afbreekbaar is. In het groeiseizoen begiet ik mijn aasbloemen ongeveer eens in de maand met Undeen. Wanneer ik in het voorjaar een deel van mijn aasbloemen stek

en verpot, kan ik altijd gelukkig constateren dat dit preventieve gebruik resultaat heeft: slechts een enkele plant blijkt dan licht aangetast te zijn.

Nog niet zo lang geleden zag ik dopluis als iets onherroepelijks. Toen ik een laurier op stam, die als grof vuil langs de kant van de weg was gezet, probeerde te redden, bleken mijn spuitbussen weinig te helpen. Ik kan me voorstellen dat het hardnekkige karakter van dopluizen voor sommige cactusliefhebbers een probleem wordt doordat veel van de mooie grote cactussen die op de Canarische Eilanden worden gekweekt en via Nederlandse handelaren een nieuw thuis krijgen, zijn besmet met kleine, lichte dopluizen. Ook een fraaie coryphantha die zo in mijn verzameling terecht kwam, is aangestoken. Gelukkig blijkt verdunde Undeen eveneens redelijk effectief te zijn. Dopluizen zijn echter zo hardnekkig dat, ook als ik denk de strijd te hebben gewonnen, vanuit verborgen hoekjes toch steeds weer nieuwe tevoorschijn komen. Gelukkig beperken ze zich dank zij mijn bestrijding tot die ene cactus en verhuizen ze niet naar naburige planten. In ieder geval zal ik voorlopig moeten blijven spuiten, ook als ik geen luizen meer zie.

Annemieke van Ling

Teisterbantstraat 15, 4012 EE Kerk-Avezaath

KOKOS ALS ALTERNATIEF OPPOTMEDIUM

Peter Knippels

Deskundigen en amateurs zoeken naar en experimenteren al jaren met alternatieve oppotmedia voor potplanten. Na de gepofte kleikorrels, veen, gecompoteerde boomschors enzovoort iets nieuws. Deze keer in de vorm van een tropische verrassing: kokos.

Kokospalmen, *Cocos nucifera*, worden in tropische streken geteeld. Een palm produceert jaarlijks 60-100 noten. De noten bezitten een binnen- en een buitenschil. De buitenschil bestaat voor 30% uit vezels, die in het verleden werden gebruikt voor producten als touw, vloermatten en matrasmulding. Tegenwoordig worden de vezels

aangewend voor andere doeleinden. Blijft men zitten met het restprodukt: stof.

Na gebruik als alternatief oppotmedium in landen als Sri Lanka, India en Engeland, bestaat er sinds kort ook belangstelling in de Nederlandse tuinbouw.

Kokosvezel, ook in de vorm van blokjes of stof, heeft veel voordelen als oppotmateriaal: het is duurzaam (verteert niet), heeft een goede waterdoorlaatbaarheid en leidt tot een goede bodemstructuur. Door onderzoekinstellingen in Nederland en buitenland zijn proeven gedaan met kokos als groeimedium. Uit de eerste proeven is gebleken dat kokos goed voldoet als opkweekmedium voor enkele gewassen. Er zal nog onderzoek naar langdurige toepassing bij potplanten en snijbloemen en naar de duurzaamheid moeten worden verricht.

Kokos heeft de eigenschap te reageren met meststoffen en heeft derhalve een hoog bufferend vermogen, wat leidt tot ophoping van zouten. Dit kan negatieve effecten op de groei en ontwikkeling van planten hebben.

Enkele leveranciers leveren aan professionele kwekers potgrond die met kokos is vermengd. Vooralsnog bevindt zich dit alles in het proefstadium en zal het nog wel enige tijd duren voordat kokos of mengsels met kokos beschikbaar zijn voor liefhebbers. Afwachten, maar er komt weer een nieuw medium om mee te experimenteren.

Aakwerf 9, 2804 MZ Gouda

Literatuur

Vakblad voor de Bloemisterij, 1993

Inhoud

Status quo	
Jan Jaap de Morree	194
Op zoek naar <i>Parodia chrysacanthion</i>	
Frank Vandenbroeck	195
Lezers vragen	
Ton Pullen	199
<i>Ebracteola montis-melkei</i>	
Ton Pullen	200
<i>Glandulicactus</i> en <i>Ancistrocactus</i> exit?	
Jan Jaap de Morree	201
Lezers vragen	
Ruurd van Donkelaar	202
<i>Anacampseros alstonii</i>	
Theo Heijnsdijk	203
Bestrijding van ongedierte	
Piet Giepmans en Theo Heijnsdijk	206
De zuurgraad bij het kweken op lava	
André van Zuijlen	209
Tijdschriften	
Ton Pullen	211
Agaven op Curaçao, Aruba en Bonaire 3	
P. Wagenaar Hummelinck	214
Kasje kijken	
Gerard de Lange	224
Van groot naar klein	
Jan Jaap de Morree	225
Testen van hybriditeit	
Ben Zonneveld	228
Tijdschriften	
Ludwig Bercht	229
<i>Thelocephala spec.</i>	
Simon Kooij	230
Reacties van lezers	
Robert Wellens	232
<i>Stapelia</i>-achtigen 3	
P. Dekker	234
Reacties van lezers	
Annemieke van Ling	237
Kokos als alternatief oppotmedium	
Peter Knippels	239

In het volgende nummer kunt u artikelen verwachten over *Uebelmannia*, *Notocactus*, *Borzicactus*, *caudexen* en vele andere onderwerpen

Bij de omslagfoto:

Ancistrocactus uncinatus

Foto Aat van Uijen

Zie ook het artikel op bladzijde 201